

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 101. vuosikerta 7.2.2025

2 | 25

Väite: Median
lopetettava
X-siteeraukset
s. 4

Kaksi ehdokasta
ilmoittautui
puheenjohtaja-
kisaan
s. 6

Yleläiset
pelkäävät
työpaikkojensa
puolesta
s. 20

Median pitää välttää ottamasta
puolia Gaza-uutisoinnissa, sanovat
Niko Nurminen ja Irene Zidan **14**

KUVA: LIISA HUIMA

Hilla Blombergia
luultiin juttumatkal-
la miestoimittajan
sihteeriksi.

s.24

Liitto muuttui
Hanne Ahon
kaudella
työelämän
muutosten
tahdissa.

s.34

Iltalehden
Marko-Oskari
Lehtonen vastasi
Journalistin
kohtuuttomiin
väitteisiin.

s.10

Marja Honkonen • marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Puheenjohtajan on katsottava kevään huolia kauemmas

Yle jakaa potkuja toimituksissaan ympäri Suomea historiallisen isojen muutosneuvottelujen jälkeen. Elokuva- ja tv-alan tilanne on hankala, lehtitalot irtisanovat ja kulttuurin rahoitus kutistuu. Maata johtaa hallitus, jonka edustajista osa on avoimen vihamielisiä riippumatonta mediaa kohtaan. Media-alan työehtosopimusneuvottelut ovat käynnissä.

Siinä työnsarkaa Journalistiliiton uudelle puheenjohtajalle, joka valitaan 14. maaliskuuta. Valinnan tekee liiton valtuusto, joka joutuu tehtävään odottamatta. **Hanne Ahon** kolmatta kautta puheenjohtajana oli jäljellä vielä lähes kaksi vuotta. Hallitus ja Aho kuitenkin päättivät sen jäävän kesken liiton toimiston työyhteisössä ilmenneiden, johtamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvien ongelmien takia.

Vaihdoksen ajoitus on kaikkea muuta kuin täydellinen. Lähtöpäätös oli kuitenkin punnittu ja liiton toimintakyvyn kannalta varmasti oikea.

Pehmeää laskua uudelle puheenjohtajalle ei ole luvassa. Hän esimerkiksi pääsee lähes suoraan neuvottelemaan liiton suurimman sopimusalan eli lehdistön journalistien työehdoista. Ahon lähdön syyt taas kertovat, että myös liiton johtamistapoja ja toimintaa pitäisi pikimmiten uudistaa.

Silti katseen pitäisi olla ilmeisiä huolia kauempana.

PETTERI ORPON (KOK.) HALLITUS suunnittelee leikkaavansa kautensa aikana kolmanneksen järjestöjen saamista valtionavusta. Hallitus haluaa järjestöjen hankkivan rahoitusta enemmän itse.

Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan järjestöt joutuvat nyt pohtimaan toimintansa sopeuttamista kovalla kiireellä. Silloin jälki on helposti rumaa. Sama tilanne on esimerkiksi kehitysyhteistyö- ja rauhanjärjestöissä.

Ammattiliitot, kuten Journalistiliitto, eivät ole samaan tapaan valtion varassa. Ne ovat kuitenkin yhtä kaikki järjestöjä, joissa uudistuminen

KUVA: KJARTAN PORBJÖRNSSON

Erla Elíasdóttir Völudóttir
ihastui suomen kieleen.
Nyt hän kääntää suoma-
laiskirjoja islanniksi.

s.22

Millainen toiminta tehokkaimmin ajaa meidän etujamme media-alan työntekijöinä, mikä taas on vanhaa maailmaa?

ottaa aikansa. Poliitikot voivat tehdä päätöksiä, jotka vaikuttavat ammattiliittojenkin talouteen merkittävästi ja nopeasti. Kuinka kauan esimerkiksi sijoitustuotot säilyvät verottomina?

Journalistiliiton toimintaan vaikuttaa aivan suoraan myös se, miten jäsenillä menee. Liiton jäsenmäärää on vaikea kasvattaa isosti, kun alan työt näyttävät vähenevän pysyvästi. Joukkovoimasta ja jäsenpalveluista pitäisi silti pitää huolta.

On helpompi uudistua, kun sitä ei tarvitse tehdä pakon edessä ja viime hädässä. Uuden puheenjohtajan pitäisi pystyä lietsomaan meidät liiton jäsenet keskustelemaan siitä, millaista tulevaisuutta kohti haluamme liikettämme viedä.

Mitkä ovat ne asiat, joista ainakin haluamme pitää kiinni, kun toimintaympäristö muuttuu? Millainen toiminta tehokkaimmin ajaa meidän etujamme media-alan työntekijöinä, mikä taas on vanhaa maailmaa?

Miten parhaiten puolustaa reilua, inhimillistä

työelämää ja laadukkaita sisältöjä maailmassa, jossa ne ovat uhanalaisia?

JOURNALISTIN SEURAAVA NUMERO ilmestyy samana päivänä kuin Journalistiliiton uusi puheenjohtaja valitaan. Tämän helmikuun lehden mennessä painoon mikään Journalistiliiton jäsenyhdistyksistä ei vielä ollut virallisesti päättänyt omasta ehdokkaastaan. Siksi seuraamme puheenjohtajakisan käänteitä verkkolehdeksämme.

Tehtävistä kiinnostuneita kyllä on. Sivulla 6 yhdistysten puheenjohtajat kertovat, mitä he odottavat uudelta puheenjohtajalta. Joukossa on ainakin kaksi, jotka olisivat käytettävissä tehtävään myös itse.

Verkossa julkaistussa laajemmassa jutussa yhdistysten edustajat paljastavat myös, millaista uutta puheenjohtajaa he eivät toivo.

"Nössö ja arka ei saa olla", eräs vastaajista kirjoittaa.

Puheenjohtaja tarvitsee rohkeutta katsoa tulevaisuuteen yli tämän kevään huolien. ●

KUVA: MARJAANA MALKAMÄKI

Putinia vastustavasta venäläis-toimittajasta tuli "turvallisuuusuhka" Suomen viranomaisille. s.35

Kannen/takakannen kuva: Miikka Pirinen

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 101. vuosikerta
7.2.2025

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 3 / 2025
ILMESTYY 14.3., AINEISTO 5.3.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Median pitää lopettaa X-siteeraukset, kirjoittaa toimittaja Janne Toivonen

Janne Toivonen, teksti • Aapo Huhta, kuva

JANNE TOIVONEN

- 47-vuotias Yle Uutisten taloustoimittaja.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta ja Master of European Studies Leuvenin yliopistosta Belgiasta.
- Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö Jokesin hallituksen jäsen.
- Kirjoittanut kotikaupungistaan *Pori-kirjan*. Harrastaa musiikkia, historiaa, jalkapalloa ja perhe-elämää.

Viestipalvelu X on täynnä myrkkyä. Asiallisena ajatustenvaihtokanavana muinoin tunnettu sosiaalisen median alusta on jo pitkään ollut kotipesä lähinnä Pietarin trolleille, kolmos- ja nelostilien suojista kyhätuille nimimerkeille sekä äärinäkemiksiä suoltaville olohuonedosen-teille. Ja tietenkin sen omistajan, miljardööri **Elon Muskin** tulkin-

noille maailman tapahtumista.

Moni poliitikko ja vaikuttaja tuntuu meilläkin suorastaan nauttivan tylstä ilmapiiristä. Esimerkiksi perussuomalaisen eduskuntaryhmän puheenjohtaja **Jani Mäkelä** on siellä kuin kotonaan. *A-studio*ssa hän rykii hillitysti aikuisen miehen pikkutakissa. X:ssä hän käyttäytyy kuin seiskaluokkalainen koulukiusaaja.

Moni X:ään kirjoittava tuntuu elävän kaksoiselämää tai *X-soiselämää*. Kasvokkain mörähdellään maltillisia, X:ssä käyttäytyään kuin faktat tai ihmisarvo olisivat turhia.

Nyt mitta tuntuu kuitenkin täyttyneen. Moni organisaatio on jättänyt X:n sillä perusteella, että vihanlietsonta ei rakenna demokratiaa vaan murentaa sitä. Poistujien joukossa ovat muun muassa evankelis-luterilainen kirkko, iso nippu kuntia ja kaupunkeja, poliisin operatiivinen viestintä sekä VR.

Ulkomaisista mediataloista paikalta ovat poistuneet muun muassa *Dagens Nyheter*, Tanskan yleisradioyhtiö DR ja brittilehti *The Guardian*.

SUOMALAINEN MEDIA EI TUNNU huomanneen muutosta tai ei välitä siitä. Moni toimitus käyttää X:ää yhä lähteenä siinä missä mitä tahansa muutakin. Se sopii vaikuttajille ja antaa heille suorastaan avaimet käteen.

Etenkin hankalassa asiassa on kätevää olla vastaamatta haastattelupyyntöön ja muotoilla sen sijaan oma kommentti X:ään. Jos aihe on pinnalla, media usein siteeraa ja jättää kontrollin vaikuttajalle itselleen.

X-postaukset eivät anna mahdollisuutta jatkokysymyksiin. Kukaan ei kysy lisää perusteluja, vaadi faktoja saati esitä tärkeitä ”tämä vielä” -kysymyksiä. Näin media luo puu päätösvallosta.

Moni toimittaja tytyy myös haastateltavan lähettä-

miin sähköpostivastauksiin, joita tämä usein perustelee kiireisellä aikataululla.

Perusteluna kiire on puppua. Kirjoitetun vastauksen muotoilu vie enemmän aikaa kuin lyhyt puhelu, joka antaa journalistille mahdollisuuden kysyä ja haastaa.

Some- tai sähköpostiviesteihin tyytyminen rikkoo haastattelun periaatteita. Sana haastattelu on peräisin sanasta haastaa ja tarkoittaa jäsenneltyä, johdettua tiedonkeruukeskustelua. Kun se unohtuu, journalismi typistyy leikkaamiseksi ja liimaamiseksi.

MEIDÄN PITÄÄ LAKATA ANTAMASTA vallankäyttäjille ohjaksia siinä, miten he näkemyksiään esittävät.

Selkeimmin tämä toteutuisi, jos media linjaisi, etteivät someen kirjoitetut kannanotot ole pätevä tapa kommentoida kansalaisia koskevia merkittäviä asioita. Sananvapautta tämä ei rajoittaisi patkääkään. Poliitikot ja muut vaikuttajat voisivat jatkaa suoraa kontaktia omaan yleisönsä valitsemillaan tavoilla – vain mediakommentit pitäisi miettiä uusiksi.

Mediakin voisi jatkaa X:n käyttöä valikoidusti.

Reaaliaikaisessa tiedonhaussa toksisestakin somesta voi löytyä käyttökelpoisia murusia. Kun jotain yllättävää tapahtuu, ihmiset jakavat sinne materiaalia tässä ja nyt. Kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, vietin tunteja silloisessa esi-muskilaisessa Twitterissä yrittäessäni kurkistaa, mitä sodassa tapahtuu ja miltä sen hulluus tuntuu ja näyttää.

Myöskään pienissä tiedotusluonteisissa asioissa ei kaivata jatkokysymyksiä. Jos ministeri kertoo palanneensa sairauslomalta, tiedonpalan voi napata mistä vain kanavasta – myös Blueskysta, jonka käyttäjämäärä lisääntyy vauhdilla, media ei vain käytä sitä.

Myrkyllisen politikoinnin peesaamisessa ei kuitenkaan ole järkeä.

Lyhyisiin päivityksiin ladattu vastakkainasettelu repii maailmaa. Kun media hyväksyy sen ja osallistuu siihen, päättäväisyyden luovuttamisen lisäksi se legitimoivat väsähtänyttä alustaa. Ala-arvoisesta räntäyksestä tulee hyväksyttävä tapa toimia.

Palkkaisitko sinä toimittajan, joka antaa haastateltavalle muistikirjan tai läppäri ja sanoo, että kirjoita tuohon mitä haluat sanoa, en kysy jatkokysymyksiä ja julkaisen sen sitten?

Niinpä. ●

Pohjois-Suomen Journalistien puheenjohtaja Sari Jaatinen toivoo yhdistykselle omaa ehdokasta. "Pohjoisen Suomen journalisteilla ja viestijöillä on omanlaisiaan haasteita työssään – osin varmasti samoja kuin etelässäkin, mutta mielelläni olisin tukemassa ehdokasta, joka tuntee juuri meidän alueen jäsenistön."

Yhdistykset haluavat liiton johtoon inhimillisen journalismin puolustajan, joka pärjää työehtoneuvotteluissa

Nina Erho, teksti • Jaakko Mylly, kuva

3

Hallituksen päätös Yle-veron pienentämisestä säästää täyttä Yle-veroa maksaneiden verovelvollisten rahoja kolme euroa vuodessa. Veron tuottoa Yle-veron muutokset vähentävät 25 miljoonaa euroa. Yle-vero muuttui 1.1.2025.

Lähde: Vero.fi / Verkkouutiset

Sanoma ilmoitti 22. tammikuuta muutosneuvotteluiden alkamisesta. Yhtiö aikoo keskittää printin tekijät yhteen tiimiin, minkä seurauksena 11 työpaikkaa on uhattuna. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Journalistiliiton seuraavan puheenjohtajan pitää pärjätä neuvotteluissa työehdoista, puolustaa journalismin tekemisen edellytyksiä sekä huolehtia liiton yhtenäisyydestä ja toimintakyvystä nyt ja tulevaisuudessa.

Näin vastasivat liiton jäsenyhdistysten puheenjohtajat, kun *Journalisti* kysyi heidän näkemyksiään siitä, millainen puheenjohtaja liitolle pitäisi valita ja mitä tämän on tärkeintä tehdä kaudellaan.

Kysely lähetettiin sähköpostitse 17. tammikuuta. Kyselyyn vastasivat seuraavan viikon aikana yhtä lukuun ottamatta kaikkien kahdeksantoista yhdistyksen puheenjohtajat.

"Puheenjohtajan on puolustettava laadukasta journalismia ja sen toteutumisedellytyksiä henkeen, vereen ja sydämeen", **Sari Jaatinen** Pohjois-Suomen Journalisteista Pojosta kirjoittaa.

"Nyt tarvitaan tyyppi, joka luotsaa liittomme vaikeassa tilanteessa akuutin kriisin yli ja hoitaa hommansa uskottavasti myös ulospäin. Pidemmällä tähtäimellä kaipaamme tiukkaa edunvalvojaa", **Anu Pakarinen** Itä-Suomen Sanomalehtimiesyhdistyksestä kirjoittaa.

Helsingin Seudun Journalistien **Marjaana Varmavuoren** mielestä puheenjohtajan on tärkeintä huolehtia siitä, että liitto pystyy jatkossakin palvelemaan jäseniään ja valvomaan heidän etujaan.

"On tarkasteltava esimerkiksi liiton taloutta. Liiton organisaatiota on uudistettava. On löydettävä uusia keinoja tukea liiton luottamushenkilöitä ja aktiiveja."

Radio- ja televisiotoimittajien liiton RTTL:n **Jani Tanskanen** toteaa, että puheenjohtajan edessä ovat ensimmäiseksi työehtosopimukset ja median elinvoimaisuuteen kohdistuvat uhat.

"Nykyisten vallanpitäjien kanssa on jakettava käydä keskusteluja ja samalla on jo valmistauduttava asettamaan seuraavia hallitusohjelmatavoitteita."

Suomen elokuva- ja mediatyöntekijöiden SET:n **Matleena Kuuselan** mielestä liiton yhteisön ja yhteisen identiteetin vahvistaminen on tärkeää.

"Ja sitä kautta jäsenmäärän kasvattaminen."

UUDEN PUHEENJOHTAJAN tärkeimpiä ominaisuuksia ovat yhdistysten puheenjohtajien mielestä neuvottelu-, verkostoitumis-, vuorovaikutus-, esiintymis- ja vaikuttamistaidot. Hänen on osattava hahmottaa kokonaisuuksia, priorisoida visioita tulevaa ja kuunnella. Hänen on oltava asiantunteva, uskottava, rohkea, jämäkkä, ratkaisukeskeinen, aikaansaava, tunnettava jäsenkenttää, siedettävä painetta ja osattava johtaa.

"Hyvä johtaja on avoin, helposti lähestyttävä ja inhimillinen. Hänellä on hyvät ihmiskohtamistaidot, ja hänet voidaan kokea luotettavana ja vahvana edustajana

liiton jäsenille", SET:n Kuusela kirjoittaa.

RTTL:n Tanskanen korostaa malttia, kykyä perehtyä laajoihin asiakokonaisuuksiin ja tarmoa.

"Ilman näitä puheenjohtaja helposti väsyä tai keskittyy epäolennaisiin asioihin."

Tanskanen toivoo, että tuleva puheenjohtaja ymmärtää audiovisuaalisen alan erityiskysymyksiä. Ålands Journalisterin **Thomas Jonsson** taas korostaa ruotsinkielisen jäsenpalvelun merkitystä.

Suomen freelance-journalistien puheenjohtaja **Maria Markus** toivoo, että tuleva puheenjohtaja ymmärtää käynnissä olevaa työelämän ja mediakentän muutosta.

"Kaikki erilaiset työn tekemisen muodot pitää nähdä yhdenvertaisina."

"Puheenjohtajan on puolustettava laadukasta journalismia henkeen, vereen ja sydämeen."

Sari Jaatinen, puheenjohtaja,
Pohjois-Suomen Journalistit ry

OSA VASTAAJISTA EI HALUNNUT kommentoida ehdokasasettelua tai totesi, ettei yhdistyksellä ole liiton puheenjohtajaksi sopivaa ehdokasta.

Pojon Sari Jaatinen toivoo yhdistykselleen omaa ehdokasta.

"Mielelläni tukisin ehdokasta, joka tuntee juuri meidän alueen jäsenistön."

Pohjois-Karjalan Journalistiyhdistyksen **Taru Väänänen** toivoo yhdistykselle omaa ehdokasta mutta pitää realistisempänä esimerkiksi itäisten yhdistysten yhteistä ehdokasta.

Freelancereiden Markuksen mukaan oma ehdokas varmistaisi yhdistykselle tärkeiden asioiden pysymisen keskusteluissa ja liiton tavoitteissa.

Turun Journalistiyhdistyksen **Luna Lavosen** mielestä olisi monipuolisuuden ja tasapuolisuuden vuoksi tärkeää, että kaikilla yhdistyksillä olisi oma ehdokas.

HS:n Marjaana Varmavuori ja SET:n Matleena Kuusela olisivat itse valmiita liiton puheenjohtajaehdokkaaksi.

Journalistiliiton valtuusto valitsee liitolle uuden puheenjohtajan 14. maaliskuuta. Edellinen puheenjohtaja **Hanne Aho** jätti tammikuussa tehtävänsä johtamis- ja vuorovaikutusongelmien takia. ●

Lue lisää aiheesta s. 8

"Mark Zuckerberg antaa ymmärtää, että faktantarkistajat ovat sensuurin takana, vaikka sisältöjen poistopäätökset tekee Meta – tai sen algoritmit."

Toimittaja, tietokirjailija ja kouluttaja Johanna Vehkoo Journalistissa 9. tammikuuta.
Lue lisää: **Journalisti.fi**

Keskisuomalainen aloitti 14. tammikuuta muutosneuvottelut ja suunnittelee paperilehtien taiton keskittämistä. Muutos uhkaa 19 työpaikkaa. Lue lisää: **Journalisti.fi**

Hanne Aho jätti Journalistiliiton puheenjohtajan tehtävät 10. tammikuuta. Hän toimi tehtävässä kymmenen vuotta.

Hanne Aho jätti puheenjohtajan tehtävät

Janne Flinkkilä, teksti • Heli Saarela, kuva

Puheenjohtajan tehtäviä hoitaa toistaiseksi liiton valtuuston puheenjohtaja Antti Laakso.

Journalistiliitto tiedotti perjantaina 10. tammikuuta, ettei puheenjohtaja **Hanne Aho** jatka tehtävässään. Journalistiliitto ja Aho sopivat ratkaisusta yhdessä, kun Journalistiliiton toimistolla ilmeni johtamiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä ristiriitoja. Ahon tehtäviä hoitaa toistaiseksi liiton valtuuston puheenjohtaja **Antti Laakso**. Hän toimii tehtävässä uuden puheenjohtajan valintaan saakka.

Laakson mukaan hallitus ja valtuuston puheenjohtajisto saivat tiedon toimiston tilanteesta marraskuun lopulla.

”Päätös on ollut Hanne Ahon ja hallituksen yhteinen. Aho on ollut siinä aloitteellinen”, Laakso sanoo.

Laakso ei voi kommentoida tarkemmin työpaikan sisäisiä ristiriitoja, mutta hän korostaa, ettei kyse ole taloudellisten väärinkäytösten tai rikospäilyjen kaltaisista asioista.

Organisaation uudistamisesta ja johtamisen kehittämisestä ei Laakson mukaan ole vielä konkreettisia suunnitelmia.

”Tärkeintä on, että työyhteisö Journalistiliiton toimistolla toimii. Sitä pyritään nyt kehittämään parhaalla mahdollisella tavalla.”

Laakso kiittää Ahoa pitkästä urasta liiton jäsenen, journalistien ja journalismin hyväksi.

”Arvostan Hanne Ahoa korkealle. Hän on ollut itsellenikin tärkeä yhteistyökumppani. Olemme onnistuneet lisäämään merkittävästi yhdistysten välistä yhteistyötä. Hanne Ahon jäljiltä liitto on mielestäni vahva ja yhtenäinen. Tästä on hyvä jatkaa.” ●

Lue lisää: journalisti.fi

ELOKUVA- JA TV-ALAN NEUVOTTELUT JATKUVAT

Elokuva- ja tv-alan työehtosopimusneuvotteluissa ei vielä päästy ratkaisuun. Vanha työehtosopimus päättyi 31. tammikuuta.

Journalistiliiton edunvalvontajohtajan **Petri Savolaisen** mukaan auki ovat edelleen sekä palkankorotukset että tekstikysymykset. Neuvotteluosapuolet haluavat odottaa työmarkkinoiden yleistä palkkalinjaa viennäliöjen työehtoneuvotteluista.

Elokuva- ja tv-alan neuvotteluissa on käyty läpi tekstikysymyksiä, joista iso osa liittyy työssäjaksamiseen. Joulukuussa julkaistun selvityksen mukaan työntekijöiden uupumusoireet ovat hälyttävällä tasolla. Savolaisen mukaan työssäjaksamisen parantaminen on neuvotteluiden keskeinen teema. Neuvottelut jatkuivat 4. helmikuuta.

Manu Marttinen

Heini Hietikko on valmistunut ennen oikeustieteen opin-
toja filosofian maisteriksi yleisestä kirjallisuustieteestä.

HEINI HIETIKKO LIITON MÄÄRÄAIKAISEKSI JURISTIKSI

Oikeustieteen maisteri **Heini Hietikko** aloittaa Journalistiliitossa määräaikaisena juristina maaliskuun alussa. Hän sijaistaa perhevapaalle lähtevää **Eveliina Tuomista**.

Hietikon vastuulla ovat freelancereiden edunvalvonta ja kustannustoimittajien työehtoasiat. Hietikko on erikoistunut työoikeuteen oikeustieteen opinnoissaan ja aiemmissa työtehtävissään.

Hietikko on aiemmin työskennellyt työsuhdeneuvojana hoitajien ammattiliitossa Tehyssä ja opettajien ammattiliiton OAJ:n jäsenliitto TOOL ry:ssä.

Manu Marttinen

JOURNALISTI TENTTAA PUHEENJOHTAJAEHDOKKAITA MAALISKUUSSA

Journalistiliitto ja *Journalisti* järjestävät liiton puheenjohtajaksi pyrkiville tentin tiistaina 4. maaliskuuta kello 16.30 alkaen. Tentti pidetään Journalistiliiton toimistolla Helsingissä ja sitä voi seurata suorana Teamsin kautta.

Tentin tarkoitus on selvittää ehdokkaiden ajatuk-

sia liiton toiminnasta ja tulevaisuudesta. Lisätiedot tentistä ja linkki verkkolähteykseen julkaistaan liiton tapahtumakalenterissa.

Jäsenet voivat lähettää kysymyksiä etukäteen *Journalistin* päätoimittaja **Marja Honkoselle**: marja.honkonen@journalistiliitto.fi. Tentin aikana

kysymyksiä voi esittää chatin kautta.

Uuden puheenjohtajan valitsee liiton valtuusto 14. maaliskuuta.

Manu Marttinen

Suhde yleisöön on Uuden Jutun uusi juttu

Uusi Juttu julkaisi ensimmäiset juttunsa tammikuun puolivälissä. Aloitin uuden verkkomedian toimittajana joulukuussa, enkä kuulu sen perustajiin tai omistajiin. En ollut mukana, kun Uuden Jutun lanseeraus- ja rahoituskampanjaa viime syksynä tehtiin. Silti tai juuri siksi Uuden Jutun markkinointi on ollut minulle yksi hankkeen kiinnostavimmista osista.

Uuden Jutun viestintä ollut alusta asti näyttävää ja somekommenttien perusteella monien mielestä sietämättömän ärsyttävää. Perustajat kiersivät syksyllä Suomea puhumassa journalismista ja julkaisivat sosiaalisessa mediassa ja uutiskirjeenä jatkuvaa virtaa podcastia ja päivityksiä hankkeen eri vaiheista.

Joukkorahoituskampanja alkoi syyskuussa teemalla: Media on rikki. Tarvitaan uusi tiedotusväline, joka keskittyy olennaiseen.

Kampanjasta innostui myös julkisuuden henkilöitä, jotka oma-aloitteisesti kertoivat lähtevänsä siihen mukaan. Lopulta yli 10 000 ihmistä osti vuoden tilauksen ennen yhdenkään jutun julkaisemista. Uudessa Jutussa ei tosin puhuta tilaajista vaan jäsenistä.

JOS EN OLISI UUDESSA JUTUSSA töissä, pitäisin varmasti itsekin tällaista markkinointia ylimielisenä ja rasittavana. Ensin arvostellaan nykyistä journalismia ja sitten kuljetaan selfietikku kädessä kertomassa kuukausikaupalla siitä, miten toimitusta perustetaan.

Koska kuitenkin olen Uudessa Jutussa töissä ja näen yleisösuhtetta hoitavien kollegoideni työn tulokset, yritän lähinnä miettiä, mitä minun pitäisi oppia heiltä.

Kun kollegani **Jussi Sippola** on pyytänyt uutiskirjeissä tai somessa näkemyksiä vaikkapa juttutyypin nimistä tai journalismitoiveista, hän on saanut tuhansia vastauksia. Tuhansia vastauksia – aikana, jolloin ihmisiä on vaikea saada vastaamaan perinteisiin gallupeihin. Ihmiset todella haluavat osallistua uuden tiedotusvälineen rakentamiseen.

Uuden Jutun viestijöiden työ onkin pakottanut

minut pohtimaan journalismin suhdetta yleisöön.

AIEMPI KOKEMUKSENI journalismin yleisösuhteesta on, että toimittaja tekee työtään vain ja ainoastaan yleisölle – ei vallanpitäjille, mainostajille tai haastateltaville. Samaan aikaan yksikään ulkopuolinen ei saa vaikuttaa toimituksen päätöksiin – ei myöskään yleisö. Yleisön puhelut tai viestit ovat lähinnä jonkinasteinen riesa.

Nykyisin toimitusten valintoja ohjaa toki yhä enemmän data. Toimitukset seuraavat sitä mikä yleisöä kiinnostaa, mutta pysyttelevät silti kohdullisen etäällä yleisöstään. Tai ainakaan toimittajat eivät juuri keskustele yleisönsä kanssa oman median sivuilla.

Uudessa Jutussa keskustelu yleisön kanssa on ollut kaiken keskiössä. Sitä on tehty kasvotusten, puhelimitse, sosiaalisessa mediassa ja uutiskirjein. Sitä ovat tehneet paitsi markkinoijat, myös toimittajat. Tarkoitus on, että sama keskustelu jatkuu Uuden Jutun keskustelupalstoilla.

Toistaiseksi taktiikalla on saavutettu uskomattomia tuloksia. Kuinka moni olisi uskonut, että yli 10 000 suomalaista maksaa noin sata euroa journalismista, jota ei ole edes nähnyt?

En minä ainakaan.

Uuden Jutun toimittaja avaa aina keskustelun juttunsa alla itse ja jatkaa keskustelua jäsenten kanssa. Keskusteluun voi käyttää pari tuntia työaika.

Itse nikottelin ajatusta aluksi. Kun olen juttuni tehnyt, pajatso on tyhjä. Minulla ei ole valtavasti uusia ajatuksia aiheesta jaettavaksi. Ja eikö toimittajan pitäisi keskittyä tekemään seuraavia juttuja? Aikaa on rajallisesti.

Toisaalta olen aina ajatellut juttujani keskustelunavauksina, en lopullisina totuuksina. Siksi keskustelu jäsenten kanssa onkin tuntunut yllättävän luonteelta. Jäsenten kommentit ovat keskittyneet asiaan, kysymykset ovat olleet kiinnostavia.

Uusi Juttu on vasta alussa. Kommenttipalsta hakee muotoaan. Alun idealismi voi vielä saada kylmän suihkun. Jo nyt minusta kuitenkin tuntuu, että Uuden Jutun uusin juttu saattaa lopulta olla sen suhde jäseniinsä. ●

**Marko-Oskari
Lehtonen, 41**

- *Iltalehden* politiikan toimittaja vuodesta 2016. Työskennellyt *Iltalehdessä* vuodesta 2010 muun muassa kotimaan uutistoimittajana ja rikos- ja oikeustoimittajana.
- *Politiikan puskaradio-* ja *Kuka minä olen* -podcastien juontaja ja käsikirjoittaja. *Iltalehden* toimituksen pääluottamushenkilö vuodesta 2020.
- Opiskellut journalismia Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa. Koulutuksestaan medianomi (AMK).
- Pelasi pitkään salibandya. Oli kaudella 2008–2009 Hollannin pääsarjassa puolustajana 7 ottelua. Harrastaa nykyään, mitä lasten harrastamiselta ehtii.
- Syntynyt ja asunut suurimman osan elämästään Helsingissä.

Toimittajat puhumassa politiikasta on parasta journalismia,

Marko-Oskari Lehtonen

Iltalehden politiikan toimittaja haluaa kaupalliseen yhteistyöhön karvanpoistaja-yrityksen kanssa.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Olet Iltalehden politiikan toimittaja, mutta oikeasti haluaisit olla oman podcastisi juontaja ja ainoa vieras.

Höpsistä pussiin. Tälle palstalle pääseminen täyttää kaikki journalistiset urahaaveeni. Juontajan tehtävä ei ole olla koko ajan itse äänessä, vaan antaa muille tilaa ja auttaa heitä loistamaan. Ennen kaikkea pitää osata olla vierilematta omassa podcastissaan.

Halusit Poliitiikan puskaradion juontajaksi, koska puhuminen on sinulle luontevampaa kuin kirjoittaminen.

Tässä on jotain perää. Olen ihan säällinen kirjoittaja, mutta en mikään **Miika Nousiainen** veroinen sanaseppo. Olen aina ollut luonteva puhuja. Tätä voi kysyä esimerkiksi entisiltä opettajiltani.

Kansanedustajien taksinkäytön ja lentopisteiden seuranta on merkittävää vallankäytön vahtimista.

Eduskunta on käytännössä ulkoistanut taksinkäytön valvonnan *Iltaledelle*. Tärkeä kysymys on, mitä tapahtuu, jos kukaan ei niitä valvo. Tätä voi kysyä vaikka Valtiontalouden tarkastusviraston entiseltä ylijohtajalta **Tytti Yli-Viikarilta**.

Podcastin tekeminen vie yli viidesosan työajastasi, mutta podit eivät tuo talolle rahaa toisin kuin vetävät verkkojutut. Aiotkin ryhtyä Iltalehden äänisisältöjen mainosääneksi.

Minulla ei ole sitä vastaan mitään, että *Poliitiikan puskaradio* tekisi kaupallista yhteistyötä vaikka karvanpoistolaitevalmistajan kanssa. Asiasta on minulta kysytty keran, mutta siihen ei koskaan palattu. Puolueiden tai työmarkkinajärjestöjen kanssa kaupallinen yhteistyö ei kuitenkaan olisi mahdollista.

Ennen politiikan journalismissa oli tärkeää saada poliitikkoja haastatteluun. Nyt riittää, että toimittajat juttelevat

keskenään politiikasta.

Ehdottomasti totta. Meillä toimittajilla on omasta mielestämme keskimääräistä paremmat jutut.

Haastattelet uudessa podcastissasi poliitikkoja muista kuin politiikan aiheista. Yleisön on tärkeää tietää, kenen kanssa poliitikko on lapsena käynyt kalassa.

Yleisöllä on oikeus tietää, onko poliitikko ollut lapsena kalassa ja kenen kanssa. Uuden podcastin ensimmäisissä osissa tosin vielä kokeilimme, mikä toimii ja mikä ei.

Haluaisit olla politiikan toimittamisen Maarit Tastula.

Tämä on absurdi väite. Kuka ei haluaisi olla politiikan toimittamisen Maarit Tastula?

Seuraavaksi aiot kutsua politiikan toimittajat kertomaan politiikan herättämistä tunteistaan.

Sitä patoutumisen määrää ei kestäisi kukaan. Ei edes Maarit Tastula.

Parasta politiikan analyysiä on todeta milloin tahansa, että politiikon puheet johtuvat lähestyvistä vaaleista.

Pitää paikkaansa. Poliitikassa ovat aina jotkut vaalit tulossa. Tämän toteaminen ääneen on paitsi älyllisesti rehellistä myös fakta. Totta on sekin, että toimittajien ja poliitikkojen politiikkaa käsittelevään puheeseen pesiyytensä aina tiettyjä manereita.

Olet Iltalehden pääluottamushenkilö. Toimittajakollegasi arvostavat työtäsi ay-liikkeessä, mutta toivovat sinun mätäkivän ay-liikettä jutuissasi.

Journalistina sanon, että ay-liikettä pitää mätkiä samalla tavoin kuin muitakin liikkeitä. Ay-veteraanina sanon, että työnantajaa pitää mätkiä vähän enemmän. Kollegoilta on tullut paljon kiitosta, mutta vähän mätkintäpyyntöjä. ●

Journalistit kokevat häirinnän ja painostuksen aiempaa voimakkaammiksi

Maahanmuutosta, ympäristöstä ja työmarkkinoista kirjoittaminen aiheuttaa eniten uhkailua, painostusta tai häirintää journalisteille, kertoo tuore kyselytutkimus.

Manu Haapalainen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Viime syksynä tehdyn kyselyn mukaan maahanmuutosta, ympäristöstä ja työmarkkinoista kirjoittaminen aiheuttaa journalisteille eniten häirintää.

Tutkimusryhmän vetäjän Ilmari Hiltusen mukaan koetun painostuksen, uhkailun ja häirinnän määrä ei ole muuttunut radikaalisti vuoden 2021 tutkimuksesta.

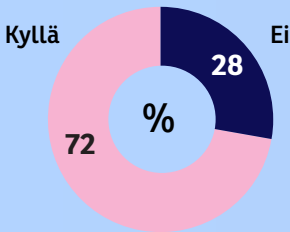
Kysely lähetettiin journalisteina työskenteleville Journalistiliiton ja päätoimittaja-yhdistysten jäsenille. Kyselyssä tutkittiin häirinnän kokemuksia vuosina 2021–2024. Vastaajia oli 957. Kysely on tehty aiemmin vuosina 2021 ja 2017.

Häirinnän todennäköisyyttä lisäävät

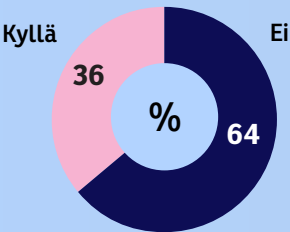
- Henkilökohtainen näkyvyys
- Työskenteleminen valtakunnallisessa tiedotusvälineessä
- Tutkivan journalismin tekeminen
- Mielipiteellisten juttujen tekeminen

HÄIRINNÄN MÄÄRÄ

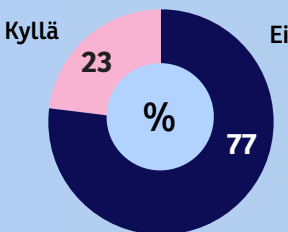
Olen kokenut sanallista painostusta, häirintää tai uhkailua

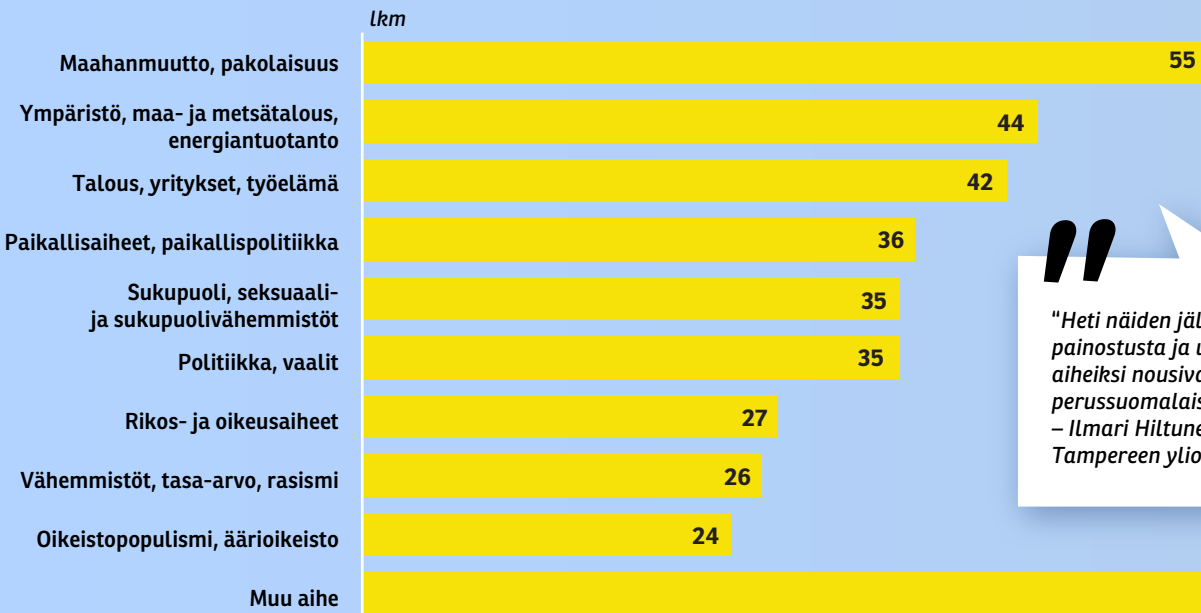
Olen kokenut oikeudellista painostusta, häirintää tai uhkailua

Olen kokenut fyysistä painostusta, häirintää tai uhkailua

Eniten painostusta, häirintää ja uhkailua aiheuttaneet aihepiirit (n=612)

"Hetimitäiden jälkeen eniten häirintää, painostusta ja uhkailua aiheuttaneiksi aiheiksi nousivat Lähi-Idän tilanne ja perussuomalaiset."
– Ilmari Hiltunen, tutkijatohtori, Tampereen yliopisto

HÄIRINNÄN VAIKUTUKSET

Painostus, häirintä ja uhkailu vaikuttavat negatiivisesti turvallisuuden tunteeseen

%

Journalistien turvallisuudentunne on edelliskyselyyn verrattuna heikentynyt. Täysin samaa mieltä turvallisuuden tunteen heikkenemisestä oli vuonna 2021 vain 12 %, jokseenkin samaa mieltä 15 % vastaajista.

"Painostuksen ja häirinnän vaikutus turvallisuudentunteeseen sekä myös itsesensuuriin on lievässä nousussa. Herää kysymys, ovatko painostuksen ja häirinnän muodot muuttuneet jollakin tavalla." – Ilmari Hiltunen, tutkijatohtori, Tampereen yliopisto

Muutan tai jätän toisinaan jutusta pois jotakin, koska pelkään joutuvani häirinnän, painostuksen tai uhkailun kohteeksi

%

Itsesensuuri-vaikutus on vuoden 2021 kyselyyn verrattuna lievässä nousussa.

Jätän tiettyjä juttuja kokonaan tekemättä, koska pelkään joutuvani painostuksen, uhkailun tai häirinnän kohteeksi

%

En tee mielelläni juttuja aiheista, jotka voivat johtaa häirintään, painostukseen tai uhkailuun

%

ULKOMAANJOURNALISMI

**Journalistit toivovat
viimein pääsevänsä
raportoimaan tuhotusta
Gazasta vapaasti.
Olisiko median pitänyt
tuomita Israelin toimet
väkevästi ja aiemmin?
Miten sota uutisointi
onnistui? ➔**

Manu Haapalainen, teksti • Miikka Pirinen, kuvat

Irene Zidan pitää huolestuttavana, että juttukeikat Lähi-itään ovat vähentyneet, eikä suomalaismedioilla ole ollut alueella kirjeenvaihtajia enää vuosiin. "Kontakteja ei synny ja alueen tuntemus jää etäiseksi."

Kestääkö se? Maailma on viime viikot seurannut Gazan tulitauon pitävyyttä. Israel ja Gaza hallitseva Hamas-järjestö lupasivat tammikuun puolivälissä pidettyä vihollisuuksista 42 päivän ajan. Säilyykö hauras aselepo niin kauan? Onnistutaanko sille sopimaan jatkoa? Saadaanko siitä pysyvä?

Israel reagoi Hamasin lokakuussa 2023 Israeliin tekemään terrori-iskuun valtaamalla Gazan jo saman kuun lopulla. Sen jälkeen se ei ole päästänyt ulkomaisia toimittajia itsenäisesti katsomaan, kuvaamaan ja kertomaan, mitä alueella tapahtuu. Joitakin kansainvälisen median edustajia on käynyt Gazassa Israelin sotajoukkojen huomassa.

Israel on selittänyt linjaa ”journalistien turvallisuudella” ja omien joukkojensa suojelemisella.

Gazassa on lokakuun 2023 jälkeen kuollut lähes 50 000 ihmistä. YK:n mukaan 70 prosenttia Gazan rakennuskannasta on tuhouttu. Alueella toimivien, paikallisten journalistien työ on ollut käytännössä mahdotonta. Surmansa on amerikkalaisen, lehdistönvapautta puolustavan kansalaisjärjestö CPJ:n tammikuun lopussa päivittämän tiedon mukaan saanut 167 journalistia.

TULITAUON MYÖTÄ KANSAINVÄLISET sananvapausjärjestöt ovat vaatineet, että Israel päästää journalistit liikkumaan Gazassa vapaasti.

MTV Uutisten uutispäällikkö, sotakirjeenvaihtaja **Niko Nurminen** sanoo lähtevänsä Gazaan todistamaan alueen tuhoja omin silmin heti, kun se on mahdollista.

”Olen pitänyt yhteyttä media-akkreditoituneita Israelissa myöntäviin viranomaisiin, ja kysynyt, onko heillä mitään tietoa, milloin Gazan alueelle voisi päästä”, Nurminen kertoo.

”Toistaiseksi vastaus on ollut, että tilanne jatkuu ennallaan. Enkä usko, että se nyt määräaikaisen tulitauon aikana välttämättä muuttuuukaan.”

Nurminen huokaisee, pitää tauon kuin itseään kerätykseen, ja jatkaa.

”Ei kai ole kenellekään epäselvää, että Gaza on tuhouttu ihan totaalisesti. Mutta ajattelen silti, että sieltä on kaikki mahdollinen kerrottavana. Jälleenrakennusoperaatiosta tulee aivan massiivinen”, Nurminen sanoo.

”Tällä hetkellä siellä tehdään raivaustyötä. Raivataan räjähtämättömiä ammuksia, joita on todella paljon. Silminnäkiäraportointia sodan tuhoista se tulisi varmaankin olemaan. Ihmisten kuuntelemista ja heidän kokemustensa kertomista.”

Vaikka Gazaan ei ole kohta puoleentoista vuoteen ollut pääsyä, Nurminen on edelleen käynyt Lähi-idässä juttumatkoilla. Hän kävi Israelin niin ikään miehittämällä Länsirannalla viimeksi viime vuoden lopulla.

Nurmisen mukaan on selvää, että lähialueelta näkee myös Gazan tilanteen selvästi paremmin kuin MTV:n toimituksesta Vallilasta, vaikka vuosien varrella syntyneitä kontakteja pystyykin nykyisin tavoittamaan myös etäyhteydellä.

”Ei ole ollenkaan sama asia tehdä uutisia Suomesta käsin”, Nurminen sanoo.

”Esimerkiksi Länsirannalla on mahdollista tavata Gazasta paenneita ihmisiä, joilla taas on Gazassa sukulaisia ja perhettä, joihin he pitävät yhteyttä. Totta kai välitöntä tietoa saa siellä paljon paremmin.”

Israelissa toimiminen vaatii toimittajalta hermojen hallintaa ja kärsivällisyyttä, Nurminen sanoo. Esimerkiksi Länsirannalla tieyhteydet ja reitit voivat muuttua niin, että aamupäivällä puoli tuntia vienyt matka kestääkin iltapäivällä kolme tuntia tai pidempään.

”Tämä on tietenkin palestiinalaisille ihan arkea.”

Nurminen teki viime vuosikymmenellä juttuja myös qatarilaisomisteiselle arabimaailman mediajätti Al-Jazeeralle. Hän sanoo sen yhä välillä nostattavan israelilaisviranomaisten kulmakarvoja.

Suuremmilta vaikeuksilta Nurminen on kuitenkin välttynyt. Kuumottavia tilanteita on silloin tällöin.

Viime kesänä Nurminen istui hotellihuoneessaan Tel Avivissa editoimassa uutisjuttua.

”Hotellihenkilökunta koputti ovelle, ja hätisti siten kovalla kiireellä pihalle, jossa odotti kaksi raskaasti aseistautunutta sotilaspoliisia”, Nurminen kertoo.

”Jouduin selittämään aika pitkästi, mitä olin kulkenut kaupungilla kuvaamassa.”

Todennäköisesti satunnainen sivullinen oli hälyttänyt virkavallan ihmeteltyään kuvituskuvaa kuvanneen Nurmisen liikkeitä. Tilanteesta ei seurannut kummempaa.

”On toki mahdollista, että he myös halusivat olla uhkaavia.”

SUOMALAINEN MEDIA EI OLE viime vuosina ollut Israelissa tai muissa Lähi-idän maissa läsnä kattavasti. Esimerkiksi Nurminen, Ylen **Antti Kuronen** ja *Helsingin Sanomien* **Kaisa Rautaheimo** ovat kyllä käyneet juttukeikoilla. Alueella toimii myös suomalaisia freelancereita. Pysyvää kirjeenvaihtajaa suomalaismediassa ei kuitenkaan ole ollut Lähi-idässä vuosiin.

Sytä on monia. Toimitusten resursseja on leikattu ja lähempänä riehuvaa Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on vienyt suuremman huomion. Ukrainaan on helpompi mennä, ja se kiinnostaa suomalaista yleisöä enemmän.

Irene Zidan vietti noin puolet vuodesta 2017 Ylen Lähi-idän kirjeenvaihtajana Jerusalemissa (tuolloin vielä nimellä **Aishi Zidan**). Hän on sittemmin ainakin toistaiseksi jättänyt journalismin ja työskentelee nyt Suojelupoliisissa viestintäasiantuntijana.

Zidan käsitteli Lähi-idän tapahtumia ja omia, isänpuoleisia palestiinalaisjuuriaan viime syksynä ilmestyneessä esikoisromaanissaan *Isäni appelsiinikukkien maasta* (WSOY).

Hänen mielestään median läsnäolon vähäisyys Lähi-idässä on ongelma. Suomesta käsin juttuja tekevä toimittaja jää Zidanin mukaan helposti omien ennakkoletustensa vangiksi.

”Silloin jäävät kokonaan pois sellaiset hetket, että joku paikallinen tuttava sanoo jotain kiinnostavaa, jonka kautta taas saa oivalluksen koko yhteiskunnasta. Isotkin asiat tai tapahtumaisillaan olevat muutokset jäävät helposti huomaamatta”, Zidan sanoo.

Zidan nostaa esimerkiksi Syyrian hiljattaisen vallankumouksen. Suomalaismedia oli uutisesta kuin puulla päähän lyöty, hän kárjistää.

”Kukaan ei ollut raportoinut Syyriasta ikuisuuksiin. Miten vallanvaihtoa olisi voitukaan ennakoida”, Zidan sanoo.

Zidan sanoo huomanneensa ulkomaantoimittajana työskennellessään, miten nopeasti ihmisten tuntemukset ja yleinen ilmapiiri voivat muuttua.

”Menin Tunisiaan arabikevään aikoihin kahden vuo-

Kukaan ei ollut raportoinut Syyriasta ikuisuuksiin. Miten vallanvaihtoa olisi voitukaan ennakoida.

Irene Zidan, kirjailija ja viestintäasiantuntija

den tauon jälkeen. Yllätyin, miten ihmisten koko mielenmaisema oli aivan uusi: keskusteluilmapiiri, päällimmäiset huolet. Sellaista on todella vaikea hahmottaa etäältä.”

Mediatilojen analytiikkatyökalut vaikuttaisivat kuitenkin kohtelemaan Gaza-aiheita armottomasti. Se on iso ongelma, Zidan sanoo.

”Ymmärrän myös toimitusten tuskan. Ei tämä taida olla erityisesti lukijoita vetävä aihepiiri. Tiedän, että toimituksissa mietitään keinoja saada ihmisiä kiinnostumaan”, Zidan sanoo.

Hän mainitsee haastatteluviikolla *Helsingin Sanomissa* ilmestyneen jutun Egyptiin päätyneistä Gazan pakolaisista.

”Juttu oli erinomainen, mutta ei se verkkolehden etusivulla pitkään ollut.”

KANSAINVÄLINEN MEDIA KÄYTTÄÄ Gazan katastrofin yhteydessä termiä ”kansanmurha”. Myös suomalainen media käyttää termiä yhä useammin.

Sanan käyttö on silmämääräisen tarkastelun perusteella yleistynyt loppuvuodesta 2024 alkaen. Taustalla ovat ainakin Amnestyn ja YK:n Palestiina-komitea UNSCOP:in julkilausumat, joissa Israelin katsottiin syyllistyneen Gazassa joukkotuhontaan ja kansanmurhaan.

Ylen nyttemmin lakkautettu mediakriittinen *Viimeinen sana* -ohjelma käsitteli ”kansanmurha”-termin käyttöä jo vajaa vuosi sitten, huhtikuussa 2024. Tuolloin *Helsingin Sanomien* ulkomaantoimituksen vt. esihenkilö **Jukka Huusko** ja MTV:n ulkomaantoimituksen päällikkö **Mirja Kivimäki** vastasivat, että median on syytä välttää rajuja termejä: Kansanmurhaa pahempaa rikosta ei ole.

Heidän mukaansa median pitäisi odottaa esimerkiksi YK:n Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) tuomioita ennen termin vakiinnuttamista.

Todisteita palestiinalaisiin siviileihin kohdistuvista, joukkotuhontaan viittaavista toimista on tullut julkisuuteen sittemmin useasti. Pitääkö

Irene Zidan oli Israelissa kirjeenvaihtajana vuosina 2017–2018. Niko Nurminen palasi alueelta viimeksi viime vuoden lopulla.

Irene Zidan on käsitellyt Lähi-itää romaanissaan *Isäni appelsiinikukkien maasta*. Myös kirjan päähenkilö on toimittaja, jolla on palestiinalainen isä.

median silloin todella odottaa kansainvälisen tuomioistuimen lopullista kantaa? Eikö journalistien pitäisi olla Gazan sodasta kertoessaan palestiinalaisten puolella?

Ajatus saattaa kuulostaa journalismin etiikan vastaiselta.

Sota- ja konfliktijournalismi ei kuitenkaan ole täysin puolueetonta aina muulloinkaan. Ukrainan sodasta uutisoidaan jatkuvasti ukrainalaisten kärsimyksiin eläytyen. Media suhtautuu Venäjän hallinnon lausuntoihin huomattavan skeptisesti. Se ei ole juuri kenenkään mielestä väärin tai kyseenalaista.

MTV:n Niko Nurminen pitää puolueetonta suhtautumista Gazan konfliktiin silti edelleen välttämättömänä peruslähtökohtana. Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ilman mitään provokaatiota, kun taas Gazan nykyisen sotatilan taustalla oli Hamasin terrori-isku, Nurminen vertaa.

Toisaalta Israel oli tätä ennen miehittänyt ja sortanut palestiinalaisalueita vuosikymmenten ajan. Israelin pitkään jatkunutta kolonisaatiota on kuitenkin vaikea saada mahtumaan kahden minuutin uutisjuttuihin,

Nurminen sanoo. Hän sanoo silti pyrkivänsä saamaan juttuihinsa historiallista taustoitusta.

”Toisaalta on luotettava siihen, että yleisö jo tietää historiallisesta kontekstista”, Nurminen sanoo.

”Joka tapauksessa puolen valitseminen olisi huono juttu. Se olisi jotakin muuta kuin journalismia.”

Irene Zidan sanoo kaipaavansa medialta ennen kaikkea tarkempaa kuvausta siitä, millaista miehitysvallan alla eläminen on.

”Ymmärrän, että se on todella vaikeaa, ja vaatii nimenomaan siellä elämistä”, Zidan sanoo.

”Minusta tuntuu, etten itsekään kirjeenvaihtajana onnistunut kuvaamaan palestiinalaisten kokemaa hapettomuuden tunnetta, miten heillä ei ole omiin asioihinsa käytännössä mitään valtaa. Naapuri voidaan yhtäkkiä pidättää, tiesulkuja voi ilmestyä mihin vain.”

YLEN ULKOMAANTOIMITUKSEN päällikkö **Krista Taubert** sanoo Gazan tilanteen jakavan osan yleisöstä selkeisiin leireihin. Sekä Israel-mieliset että Palestiinan asiaa kan-

Jos on jostakin kulttuurista heikot pohjatiedot, puuttuu helposti myös rohkeus ja raportoinnista tulee näennäisen objektiivista ja näkemyksetöntä.

Irene Zidan, kirjailija ja viestintäasiantuntija

nattavat toivovat, että uutiset olisivat kallellaan heidän näkemystensä suuntaan.

”Välillä on tuntunut, että jotkut nuoremmat uutisten kuluttajat eivät aina ihan ymmärrä, että journalistien ei kuulu olla moraalituomareita”, Taubert sanoo.

”Joidenkin mielestä on väärin, että emme nimeä tapahtumia kansanmurhaksi. Mutta meidän lähtökohdamme on, että kysytään asiantuntijoilta, onko tässä viitteitä sellaisesta.”

Ulkopoliittisen instituutin vieraileva johtava asiantuntija **Olli Ruohomäki** kuuluu sekä diplomaatti- että tutkijantaustansa vuoksi johtaviin suomalaisiin Lähi-idän asiantuntijoihin. Hän sanoo suomalaismedian tekevän Gazan sodasta pääsääntöisesti hyvää journalistiikkaa. Kysymystä puolueettomuudesta hän kuitenkin katsoo laajemmasta perspektiivistä. Niin sanottu globaali etelä näkee tilanteen hyvin eri tavalla kuin länsimaat, Ruohomäki sanoo.

”Vaikkapa Turkissa, Saudi-Arabiassa tai Intiassa pidetään tekopyhänä, että länsi ja läntinen media eivät suhtaudu palestiinalaisten ahdinkoon samalla tavalla kuin ukrainalaisten.”

Ukrainan sodan narratiivi on Suomessa ja muuallakin Euroopassa selkeä ja kohtuullisen jaettu. Sota muodostaa meille eksistentiaalisen uhan. Mutta niin muodostaa Gazankin sota, palestiinalaisille.

Helsingin yliopiston Lähi-idän tutkimuksen professori **Hannu Juusola** sanoo uutisten jäävän usein siihen, että kerrotaan **Benjamin Netanjahun** näkökulma, sitten Hamasin näkökulma. Syvempi analyysi unohtuu. Se johtaa valheelliseen tasapainotteluun, jossa ei kysytä, mistä näkökulmat ovat syntyneet ja mikä niissä on totta.

”Ymmärrän tietysti, että luotettavan tiedon saaminen punnittavaksi tästä konfliktista ei ole helppoa”, Juusola sanoo.

Juusola kirjoitti Helsingin Seudun Journalistit ry:n julkaiseman *Lööppi*-lehden esseessään siitä, miten Gazan konfliktin epäsymmetrisyys ja kolonisaation pitkä historia unohtuvat länsimedialta aika ajoin. Siksi median on vaikea erotella Gazan sodassa oikeaa ja väärää.

”Iso ongelma mediassa on ilman muuta se, että konfliktit nousevat otsikoihin siinä vaiheessa, kun ne eska-

loituvat”, Juusola kirjoitti.

”Tämä luo vääjäämättä mielikuvaa, että konflikti alkaa siinä vaiheessa, kun eskalaatio tapahtuu.”

”Globaalin etelän ajatus tekopyhyydestä on ihan perusteltu. Ei siitä mihinkään pääse”, Olli Ruohomäki sanoo.

Kansainvälisen oikeuden näkökulmasta Gazan konfliktissa on alistava osapuoli ja alistettu osapuoli, Ruohomäki huomauttaa.

”Netanjahun on etsintäkuulutettu sotarikollinen, aivan kuten **Vladimir Putin**. Silti hänen näkökantansa tuodaan yleensä ihan neutraalisti esiin.”

GAZA-JOURNALISMIN HERÄTTÄMÄT tunteet näkyvät myös toimistusten saamassa palautteessa. Kun väkivalta alueella kiihtyi lokakuussa 2023, kiihtyi myös suomalaisten toimittajien häiriköinti.

Ylen silloinen päätoimittaja **Jouko Jokinen** kertoi *Journalistin* haastattelussa marraskuussa 2023 yhtiön korottaneen valmius- ja varautumistasoaan.

Viimeisen sanan huhtikuussa jaksossa *Helsingin Sanomien* Jukka Huusko sanoi palautteen olevan välillä niin asiatonta ja uhkaavaa, että osa toimittajista kieltäytyy tekemästä Gaza-uutisia. Myös journalistien kohtaamaa häirintää ja uhkailua kartoittavassa kyselytutkimuksessa Gaza nousi aiempaa selvemmin epäasiallista palautetta useimmin aiheuttavien aiheiden tuntumaan.

Ylen Krista Taubert tunnistaa ongelman. Hänen mukaansa Ylen toimittajat eivät kuitenkaan ole toistaiseksi joutuneet kieltäytymään Gaza-uutisista. Osa palautteesta on silti luokiteltavissa vihaviesteiksi, Taubert sanoo. Tällaista palautetta tulee hänen mukaansa jonkin verran enemmän Israel-mielisiltä.

”Niissä on ammattitaidon vähättelyä ja nollaamista. Joillekin palautteen antajille konfliktista on tullut identiteettipoliittinen kysymys.”

Lähi-idän tutkijat Olli Ruohomäki ja Hannu Juusola kertovat saavansa Israelia ja Palestiinaa koskevista mediaesiintymisistään säännöllisesti asiatonta palautetta.

”Useimmiten syytetään antisemitismistä. Minua on nimitetty myös islamistiksi ja kommunistiksi”, Juusola sanoo.

Naiskollegat saavat myös seksualisoivaa palautetta. Juusolan mukaan vihapalautte voi johtaa myös tutkijoiden itsesensuuriin.

”Tutkijoita kannustetaan yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen, mutta mitään suoraa hyötyä siitä ei ole, esimerkiksi palkka ei nouse sen takia. Moni miettii siksi, kannattaako tästä asiasta olla äänessä”, Juusola sanoo.

Irene Zidanin esikoisromaani on aluksi hiljaiselta näyttäneen vastaanoton jälkeen kerännyt rutkasti mediahuomiota. Vaikka Zidan on antanut aiheesta haastatteluja, epäasiallista palautetta ei ole tullut.

”Ehkä kirjailijan ilmaisunvapaus sitten on suurempi”, hän sanoo.

Zidan sanoo pyrkineensä toimittajantyössään ja erityisesti kirjeenvaihtaja-aikanaan kaikkien osapuolten tasapuoliseen kuulemiseen. Hän asettui Jerusalemissa asumaan nimenomaan juutalaisalueelle, koska tunsii heidän kulttuuriaan huonommin.

”Jos on jostakin kulttuurista heikot pohjatiedot, puuttuu helposti myös rohkeus ja raportoinnista tulee näennäisen objektiivista ja näkemyksetöntä”, Zidan sanoo.

”On tärkeää pystyä raportoimaan tarkkanäköisesti ja oikein. Halusin välttää sitä, että olisin jonkun puolella.” ●

Tapio Termonen on työskennellyt Ylellä 40 vuotta. Hän on yksi kolmesta Yle Porin toimittajasta, joka päätti ottaa muutosneuvotteluiden myötä eläkepaketin.

Yleläiset jäivät odottamaan, kuka saa potkut. "Nyt katselen ikkunasta järvelle", sanoo eläkepakettiin tarttunut Tapio Termonen.

Pasi Kivioja, teksti • Veera Korhonen, kuva

Yleisradio löi tammi-kuun lopussa pöytään karut luvut Suomen mediahistorian suurimmista muutosneuvotteluista: Työpaikkoja katoaa 309. Näistä irtisanomisia on 156, loput ovat eläköitymiä ja muita järjestelyjä.

Luvuissa eivät näy päättyvät määräaikaissuudet ja vähenevä freelancertyö. Yle ei myöskään ota ensi kesänä töihin harjoittelijoita tai avaa keskitettyä kesätyöhakua. Päättyneiden ja vielä päättyvien määräaikaissuoksien vaikutus on arvioitu noin sadaksi henkilötyövuodeksi.

Säästötarve on 66 miljoonaa euroa. Nyt tehtyjen toimien säästövaikutus on 27 miljoonaa euroa, joten on todennäköistä, että edessä on vielä uusia irtisanomisia.

Vielä ei ole selvää, kuka joutuu irtisanotuksi ja kuka ei. Työnantajan tarjoaman eläkepaketin eli eläkekannustimen on hyväksymässä 115 yleistä. Paketin ottaja sitoutuu siirtymään eläkkeelle, kun hän saavuttaa vanhuuseläkkeen vähimmäisiän tai viimeistään kuusi kuukautta sen jälkeen.

Toimitusjohtaja **Merja Ylä-Anttila** kehui rakentavaa vuoropuhelua henkilöstön kanssa ja kiitti eläkekannustimeen tartzuneita yleläisiä. Eläkepaketin turvin Yle onnistui loiventamaan irtisanottavien määrää oleellisesti. Alun perin uhan alla oli 375 työsuhdetta.

Jos työntekijä jää eläkkeelle vuosina 2025–2026, hän saa sinne asti irtisanomissuojan ja irtisanomisajalta kolmen kuukauden työvelvoitteettoman ajan. Erillisiä korvauksia ei makseta.

Yksi eläkekannustimeen tartzuneista on Yle Porissa toimittajana työskentelevä **Tapio Termonen**, 63. Termonen on todellinen moniosaaja, sillä hän haastattelee, kuvaa ja editoi juttukeikkansa itse.

”Teen videomateriaalia televisioon ja verkkoon. Samalta keikalta hankin materiaalia radioon ja kirjoitan verkkojutun.”

Vappuna Termoselle tulee 40 vuotta täyteen Ylen leivissä. Alun perin hän tuli taloon kesätöihin radion äänitarkkailijaksi. Myöhemmin toimenkuvaan lisättiin toimittaminen ja uutistyö. Kun radio vaihtui televisioksi, Termonen opetteli kuvaamaan ja editoimaan itse.

”Minulla laskettu aika eli alin mahdollinen eläkeikä on maaliskuussa 2026. Viimeiset kolme kuukautta on ilman työvelvoitetta. Näin voisin jäädä pois töistä jo joulukuussa 2025”, Termonen laskee.

Hän haluaa kuitenkin hyödyntää mahdollisuuden jatkaa työuraansa enintään kuudella kuukaudella vuoden 2026 aikana, joten hänen kohdallaan eläke alkaa syyskuussa 2026 ja työvelvoite loppuu saman vuoden kesäkuussa.

”Kaikki jännittävät, mitä tapahtuu yksilötasolla.”

Tapio Termonen, Yle Porin toimittaja

”Pidän työstäni, jaksan ihan hyvin, ja Yle on ollut erittäin hyvä työnantaja”, Termonen perustelee jatkohalujaan.

Termosen mukaan viidentoista työntekijän Porin toimituksessa eläkekannustimeen on tarttunut kaksi muuta hänen lisäkseen.

HAASTATTELUA TEHTÄESSÄ ei ollut vielä selvillä, miten vähennykset kohdistuvat eri yksiköihin. Yleisellä tasolla on tiedossa, että säästötoimet kohdentuvat erityisesti uutis- ja ajankohtaistoimintaan, maakuntiin sekä Ylen radiokanaviin Radio Suomeen ja Yle 1:een.

”Toimitusjohtajan mukaan verkko-utiset ja urheilu vähenevät noin 15 prosenttia. Myös Ylen alue- ja maakuntatoiminta on erittäin suuressa muutoksessa”, Ylen ohjelmatyöntekijöiden pääluottamushenkilö **Mikko Martikainen** sanoo.

Ylen maakunnallisista toimituksista vähennetään noin joka kuudes työntekijä. *Helsingin Sanomien* tietojen mukaan uutis- ja ajankohtaistoiminnasta, urheilusta ja tapahtumatuotannosta katoaa 170 työpaikkaa, joista irtisanomisia on 76.

Merja Ylä-Anttila ei halua kommentoida yksikkökohtaisia lukuja ennen kuin tarkemmat neuvottelut on käyty.

Lapin Kansa uutisoii 27. tammikuuta Yle Radio Suomen maakunnallisten lähetysten, esimerkiksi Lapin radion

loppuvan nykymuodossaan. Alueelliset uutiset kuitenkin säilyisivät ohjelmistossa.

Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen vastaava päätoimittaja **Panu Pokkinen** kiisti tiedon Lapin radion loppumisesta. Ylen omassa jutussa aiheesta hän kuitenkin sanoi, että Yle aikoo uudistaa lähetysvirtaa ja keskittää aluetoimintaa, myös juontamista Tampereelle. Pokkinen sanoi Ylen tiedottavan tarjonnan uudistamiseen liittyvistä asioista, kun niistä on päätetty.

Ylen ohjelmatyöntekijöiden pääluottamushenkilön Mikko Martikaisen mukaan työnantaja aikoo käydä sekä irtisanomis- että sijoittumiskeskustelut jokaisen kanssa henkilökohtaisesti. Myös tehtäviin ja työskentelypaikkakuntiin on tulossa muutoksia.

Yksiköittäin käytävät keskustelut kestävät noin maaliskuun puoliväliin. Ne alkavat Teknologia, tuotanto ja kehitys-yksiköstä ja päättyvät maakuntatoimintoihin sekä Yle urheilu ja tapahtumat-yksikköön Trondheimin MM-kisojen jälkeen. Muutosneuvottelujen piirissä oli 1 800 henkilöä.

Tapio Termonen luonnehtii oman yksikkönsä mielialaa pelokkaaksi odoteluksi.

”Kaikki jännittävät, mitä tapahtuu yksilötasolla. Ei ole myöskään mitään tietoa, miten leikkaukset kohdistuvat Poriiin. Silti kaikki tekevät täysillä töitä.”

Hän arvelee, että jäljelle jääville tulee joko valtavasti lisää töitä tai sitten joutain pitää jättää tekemättä.

”Jos kaikki jatkuisi kuten tänäänkin, totta kai se näkyisi. Suuri kysymys on kuitenkin se, mitä me tulevaisuudessa teemme. Johdon mukaan kaikki muuttuu radikaalisti.”

YLEN VÄHENNYSTARPEEN SYYNÄ on parlamentaarisen työryhmän päätös yhtiön rahoituksen leikkaamisesta. Ylen rahoituksen indeksitarkistus on jäädytetty vuosiksi 2025–2027, ja arvonnäisäveroa korotetaan kymmenestä prosentista neljääntoista vuoden 2026 alusta alkaen.

Termosella ei ole erityisiä suunnitelmia edessä hämmöttävälle eläkepäivilleen.

”Perheemme toteutti jo muutama vuosi sitten eläkeläishaaveen eli mökille muuton Kankaanpäähän. Nyt katseen ikkunasta järvelle. Tässä on hyvä olla.” ●

Erla Elíasdóttir Völudóttir kääntää suomalaisia hittikirjoja islanniksi. Hän ei pelkää tekoälyn vievän työtään.

Venla Seuri, teksti •
Kjartan Þorbjörnsson, kuva

Reykjavikin Pohjolan talo, Norræna húsið, on freelancekääntäjä **Erla Elíasdóttir Völudóttirille** merkityksellinen. **Alvar Aallon** suunnittelemassa, vuonna 1968 valmistuneessa selkeälinjaisessa rakennuksessa hän aloitti 18 vuotta sitten suomen opinnot.

Nykyään Erla käy Pohjolan talolla erityisesti sen kirjaston takia. Sieltä löytyy kirjallisuutta kattavasti pohjoismaisilla kielillä, mutta ei islantilaista kirjallisuutta islanniksi.

”Pienenä luin suomalaisia *Aino*-kirjoja. On hauska sattuma, että kirjailijanooppini on kääntänyt *Aino*-kirjat ruotsin kautta islanniksi.”

40-vuotiaan Erlan lapsuuden ajoista ala on muuttunut erityisesti etiikan näkökulmasta. Nykyään ollaan hänen mielestään uskollisempia alkutekstille.

”Kääntämisessä kaikki riippuu kontekstista. Kerran kanakeitto oli käännetty englanniksi muotoon *curry*. Curry on varmasti kohdelukijalle tutumpi ruoka, mutta eihän se ole yhtään sama asia. On tärkeää, että lukija ymmärtää, mistä on kyse.”

SUORAAN SUOMESTA ISLANNIKSI ammatikseen kääntäviä on Erlan lisäksi vain muutamia. Erla on kääntänyt muun muassa **Mauri Kunnasta**, **Sofi Oksasta** ja **Tommi Kinnusta**. Tällä hetkellä työn alla on **Satu Rämön** *Rósa & Björk*. Se on toinen osa Rämön Islantiin sijoittuvasta dekkarisarjasta.

Rämön kirjojen käännoistyö poikkeaa muista, sillä teksti sijoittuu Islantiin. Kirjan pitää olla uskottava islantilaiselle lukijalle. Käännös vaatii erityistä tarkkuutta.

”Kun alkutekstissä lukee, että Hildur ja hänen kollegansa lähtevät seura-

Kun Erla Elíasdóttir Völudóttir etsi Islannin yliopiston kieliluettelosta f:n kohdalta franskaa, hän kiinnos-
tuikin finnskasta. Kääntäjän työ vie
hänet usein Reykjavikin Pohjolan
talon kirjastoon.

vaan vuonoon, se ei riitä islantilaisille. Minun on pitänyt laittaa Satulle viesti, että mitä vuonoa tarkoitat”, Erla kertoo.

Islantilaiset lukevat ja kirjoittavat paljon. Islannissa todennäköisyys päätyä kirjailijaksi on maailman korkein: noin joka kymmenes islantilainen julkaisee eläessään kirjan.

KIRJALLISUUDEN LISÄKSI Erla kääntää viraanomaistekstejä ja tekee tv-ohjelmien tekstityksiä.

Työkalujen kehittyessä jotkut ovat jo ehtineet povata kääntäjien työn loppua. Erla ei usko, että tekoäly korvaa ainakaan kaunokirjojen kääntäjien työtä. Hänen mielestään tekoäly voi tuntea kielen, mutta ei kääntämistä.

”Varsinkaan pienillä kielillä konekäännetty teksti ei ole kovin monipuolista. Tekoäly ei osaa tehdä laadukasta kaunokirjallisuutta”, hän sanoo.

Tekoälyn kyky kääntää riippuu Erlan mielestä tekstin lajista. Kaavamaisten tekstien kääntämisessä kone voi olla linjakkaampi, mutta tekstin tarkistukseen tarvitaan ihmissilmät. Kaunokirjallisuudessa tekoäly hukkaa synonyymien nyanssit.

Kun ihminen kääntää tekstiä, valintoja ohjaa järjen lisäksi myös tunne. Siksi Erla ei ole huolissaan työnsä tulevaisuudesta.

”Sanakirjan mukaan sanalla tai sanaliitolla voi olla sama merkitys. Tulee kuitenkin tunne, että tämä toinen sopii paremmin kontekstiin, tyylilajiin tai hahmojen rekisteriin. Epäilen, että tekoäly valitsisi aina sen yleisimmän sanan tai sanaliiton.”

Toimeksiantajat eivät ole vaatineet Erlalta tekoälyn käyttöä tehokkuuden nimissä. Hän on saanut työtarjouksia konekäännettyjen tekstien oikolukemiseen, mutta muita töitä on toistaiseksi ollut tarpeeksi. Vaikka toimeksiantona olisi pelkkä konekäännetyn tekstin oikoluku, teksti pitää monesti rakentaa uudelleen, jotta se olisi ymmärrettävää ja hyvää kieltä, Erla selittää. Silti työstä maksetaan vähän; onhan kone sen jo kerran kääntänyt.

Teknologinen kehitys on Erlan mukaan tuonut kääntäjän työhön hyviäkin juttuja. Sellaisia ovat esimerkiksi luotettavat nettisanakirjat ja verkosta löytyvät esimerkit ja selitykset kielenkäytöstä. Kääntäjien virtuaalisessa kohtauspaikassa, Kääntöpiirissä, suomesta muihin kieliiin kääntävät keskustelevat kääntämiseen liittyvistä valinnoista.

Islannin kieltä puhuu äidinkielenään reilu 300 000 ihmistä. Varsinkin islantilaiset nuoret kuluttavat englanninkielistä kirjallisuutta, tv-sarjoja tai elo-

kuvia mielellään alkukielellä. Islannin kielen turvaamiseksi kustantaja on päättänyt esimerkiksi julkaisemaan nuorten keskuudessa suosittu *Heartstopper*-sarjakuvan viimeisen osan lähes yhtä aikaa englanniksi ja islanniksi. Erla toimii sarjakuvan islannintajana.

Käännöskirjallisuutta ohjaavat myyntiluvut. Kirjasarja saatetaan jättää kesken, jos se ei myy tarpeeksi hyvin. Näin on käynyt myös Erlalle. **Salla Simukan** *Lumikki*-trilogiasta ilmestyi islanniksi vain kaksi ensimmäistä osaa.

”En tiedä, olisiko minusta tullut kääntäjää ilman suomen kieltä. Se on onnellinen vahinko.”

Erla Elíasdóttir Völudóttir, freelancekääntäjä

mäistä osaa.

”Toisen osan käännös oli ehdolla Reykjavikin kaupungin lasten- ja nuortenkirjallisuuden palkinnon saajaksi käännettyjen kirjojen luokassa. Palkinto ja arvostus eivät yksin riittäneet jatkuon.”

SUOMEEN JA SUOMEN KIELEEN Erla päätyi sattumalta. Hän etsi Islannin yliopiston kieliluettelosta f:n kohdalta franskaa, mutta kiinnostui finnskasta. Maisterintutkinnon hän suoritti Turussa suomen ja sen sukukielten maisteriohjelmassa.

Suomeen muuton jälkeen hänet yllätti se, kuinka vaikeaa oli ymmärtää varsinkin puhekieltä. Helpointa oli puhua yhden henkilön kanssa kerrallaan, varsinkin, jos tämä pystyi puhumaan vähän hitaammin, selkeämmin ja kirjakielisemmin.

Ensimmäisen vuoden Erla oli isomassa porukassa enimmäkseen hiljaa ja kuunteli. Itsevarmuus suomen puhumiseen kasvoi kuoroharrastuksen myötä. Kun hän neljän Suomi-vuoden jälkeen muutti takaisin Islantiin, sana suomea osaavasta kirjallisuuden ystävistä levisi nopeasti.

”Viihdyn todella hyvin kääntäjän työssä, mutta en tiedä, olisiko minusta tullut kääntäjää ilman suomen kieltä. Se on onnellinen vahinko.” ●

Islannissa ihmisiä puhutellaan heidän etunimillään. Siksi tässäkin jutussa tehdään niin.

Hilla Blombergia luultiin työmatkalla mieskollegansa sihteeriksi. "Koin, että minun piti olla kaksi kertaa parempi kuin miehet."

Susanna Luikku, teksti •
Liisa Huima, kuva

Hilla Blomberg selosti Ylen urheilulle radioon yleisurheilun Eurooppacupin finaalia Budapestissa kesällä 1985. Ensimmäinen ulkomaankomennus alkoi sillä, että häntä luultiin toimittajakollegansa **Jarmo Lehtisen** sihteeriksi.

Samana kesänä Blomberg oli tehnyt selostusdebyyttinsä yleisurheilun nelimaaottelussa Helsingissä. Selostus herätti huomiota, koska se oli ensimmäisiä kertoja, kun urheiluselostajana kuultiin Suomessa naisääntä.

"Budapestin kisojen jälkeen ilta-päivälehdet kehuivat haastatteluissa suoritusta, mutta myös 'miehiin vipinää pistävää' ulkonäköä ja heittelivät otsikkoihin Bond-tyttövertauksia. Se oli niin älytöntä, että oli pakko nauraa, mutta olisiko nuorta miestoimittajaa luonnehdittu samalla tavoin?" Blomberg sanoo.

Blomberg kertoo muun muassa kokemuksistaan urheilutoimittajana elämäkerrassaan, joka julkaistaan helmikuussa.

Blomberg opiskeli Jyväskylän yliopistossa liikuntatieteitä. 1980-luvun alussa hän pääsi kesätoimittajaksi Ylen urheilutoimittukseen Pasilaan ja sai työpisteen kahden tunnetun selostajan, **Paavo Noposen** ja **Raimo Häyrisen** välistä.

Isot egot eivät aina pärjänneet keskenään, mutta kohtelivat tulo-kasta pääosin ystävällisesti ja asiallisesti.

Blomberg sanoo, että hänellä oli urheilussa hyvät esimiehet (tuoloin he olivat kaikki miehiä), joiden tukeen saattoi luottaa. Hän sai jonkin verran yleisöpalautetta, joka toi työntekoon paineita.

"Etenkin urani alussa koin, että minun pitää olla kaksi kertaa parempi kuin miehet, enkä saa tehdä virheitä. Ei miestoimittajien ulko-

"Sain tehdä hienon ja monipuolisen uran urheilutoimittajana", sanoo Ylellä 40 vuotta työskennellyt Hilla Blomberg. Hän jäi eläkkeelle helmikuussa 2024.

näköön tai siihen, miten he lausuvat nimiä tai muihinkaan yksityiskohtiin kiinnitetty samalla tavoin huomiota."

Blomberg sai olla toimittajana paikalla todistamassa monia hienoja hetkiä. Niitä olivat esimerkiksi öiset selostusmaratonit Jukolan viestissä ja aitur **Edwin Mosesin** tai tenori **Plácido Domingon** kaltaisten legendojen haastatteleminen. Myös uinnin MM-kisat Roomassa 1994, joissa **Jani Sievinen** ja **Antti Kasvio** kahmivat menestystä, olivat mieleenpainuva tapahtuma.

VIELÄ 1980–1990-LUVUILLA harvat urheilutoimittajana työskentelevät naiset haluttiin taustastaan ja kiinnostuksesta juuri piittaamatta usein hoitamaan niin sanottuja naisten lajeja eli taitoluistelua ja voimistelua sekä naisten kisoja. Usein heidät pantiin

myös vastaamaan junioripuolesta ja liikuntajutuista.

Kirjoittamaton sääntö oli, että oli urheilua ja naisten urheilua – ja jälkimmäinen oli vähempiarvoista.

Hilla Blomberg työskenteli mielellään taito- ja arvostelulajien parissa. Häntä kuitenkin ärsytti, ettei hän koskaan saanut niiden tv-selostuksiin vierelleen kommentaattoria. Miesselostaja sai. Ylen pomot perustelivat ratkaisua sillä, että "lähe-tyksessä ei voi olla kahta naisääntä". Viime syksynä kuolleen **Tapio Suomisen** selostusvuorolla taitoluistelukisoja kommentoi useasti entinen taitoluistelija **Anuliisa Uotila**.

"Onneksi esimerkiksi jalkapallossa on nykyisin naisia studiossa ja kommentaattoreina riippumatta siitä, pelataanko miesten vai naisten otteluita", useat arvokisat ja olympialaiset käynyt Blomberg sanoo.

"Selostamot ovat viimeisiä linakkeita, jossa naisia ei juuri näy eikä kuulu. Heille pitäisi antaa tilaisuuksia siinä kuin miehillekin – eikä heittää kylmiltään yhteen lähetykseen ja lytätä sitten, kun ei heti suju."

URANSA VIIMEISET VUODET Blomberg toimi Yleisradiossa työsuojeluvaltuutettuna. Hän painottaa aitoa vastuuta työntekijöiden hädän kuuntelussa ja ristiriitojen varhaisissa ratkaisuissa.

"Tasa-arvo ei koske vain sukupuolia, vaan kaiken erilaisuuden hyväksyntää, moniarvoisuuden edistämistä ja asiallista johtamista. Tässä on vielä tekemistä niin urheilussa kuin journalismissa." •

Hilla Blombergin elämäkerta
Suurella sydämellä – toimittajana ja naisena
(Tammi) ilmestyy 25. helmikuuta.

JOURNALISTIIKAN TYÖELÄMÄPROFESSORI lukuvuodelle 2025-2026

Tampereen yliopiston Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunnassa (ITC) on haettavana journalistiikan työelämäprofessorin tehtävä ajanjaksolle 1.8.2025–30.6.2026.

Haemme työelämäprofessoriksi omalla alallaan kokenutta journalistia. Asiantuntemus voi olla laajasti journalismin eri alueilta, kuten esimerkiksi:

- journalismin yhteiskunnallinen rooli teknologisoituvassa, kansainvälistyvässä ympäristössä (julkisen keskustelun ylläpitäjä, faktapohjaisen tiedon välittäjä, yhteisöjen rakentaja)
- journalistin ammatin periaatteet yhä haastavammissa ja kuormittavammissa olosuhteissa (itsesääntely, lähdesuhteet, yleisövuorovaikutus)
- journalismi tiedon etsijänä, varmentajana ja jalostajana (tutkiva journalismi, datajournalismi, AI journalismissa, visuaalinen journalismi, kirjeenvaihtajat, paikallistoimittajat)

Journalistiikan työelämäprofessorin tehtävä edellyttää:

- käytännöllistä perehtyneisyyttä tehtäväalaa, mikä osoitetaan vahvoilla journalistisilla näytöillä
- kykyä analysoida omaa ja toisten journalistista osaamista ja soveltaa sitä opetuksessa (suomen ja/tai englannin kielellä)
- vahvoja yhteistyö-, esiintymis- ja vuorovaikutustaitoja

Valinnassa painotetaan erityisesti työsuunnitelmaa, johon tulee sisältyä yksilöity opetussuunnitelma.

Hakuaika päättyy 7.3.2025 klo 23.59. Tarkemmat hakuohjeet yliopiston <http://tuni.fi/toihin> -sivustolla avoimet työpaikat -osiossa.

Tampereen yliopiston journalistikoulutus viettää 100-vuotisjuhlaa 2025.

Tehtävän sisältöä koskevat tiedustelut:

Viestintätieteiden yksikön päällikkö
Marko Ala-Fossi
marko.ala-fossi@tuni.fi
040 190 4149

Hakuprosessia koskevat tiedustelut:
HR-asiantuntija
Teuvo Moilanen
teuvo.moilanen@tuni.fi

Helsingin Sanomien Säätiön innovaatiokilpailu

Uutisraivaaja

Välitätkö tiedosta?
Uudista tiedonvälitystä.
Osallistu ideallasi.

Kilpailussa etsitään journalistisia projekteja, jotka soveltavat uusia teknologioita.
Jaossa **200 000** euroa.
Hae viimeistään 29.4.2025.

uutisraivaaja.fi

Världens blickar vändes mot Grönland – "Jag är en del av cirkusen", medger DR:s nya korrespondent

Liselott Lindström, text • Omid Jafi/DR, foto

Det var journalisten **Bibi Nathansen** på Grönlands public service-bolag KNR som fick meddelandet på Facebook: "Har du hört att **Trumps** son är på väg."

Det var startskottet på en rumba vars like ön knappast någonsin skådat tidigare. Plötsligt var Grönland i hela världens fokus och gatorna i huvudstaden Nuuk svämmade över av journalister, Youtubers och influerare. KNR blev bland annat kontaktade av journalister som ville utnyttja deras kontakter.

"Då sade vi vänligt att vi har byggt upp ett källnätverk under flera år och det är ett arbete de väldigt gärna får göra själva", säger Nathansen i en intervju till Danmarks Radio, DR.

Journalisten har för den här artikeln kontaktat flera grönländska journalister, men de som svarade vittnade om en sådan otrolig mängd intervjuförfrågningar de senaste veckorna att de helt enkelt måste avböja för att kunna fokusera på sitt jobb.

PLÖTSLIGT FICK OCKSÅ MODERNATIONEN Danmark upp ögonen för sin forna koloni. I rask takt meddelade både TV2 och public service-bolaget DR att korrespondenter nu ska bevaka Grönland, åtminstone ett tag framöver.

"Det var en direkt reaktion på det ökade geopolitiska intresset. Cirkusen kom till stan, och jag är väl en del av den", medger **Lasse Lindegaard**, DR:s nya korrespondent.

Lindegaard hör till en grupp journalister på DR som bevakar säkerhet, försvar och "rigsfællesskabet", det vill säga riksgemenskapen Danmark och de autonoma Färöarna och Grönland. Han har inte rapporterat endast om Grönland, men har rest dit flera gånger.

"Nu känns det så självklart att vara här men det borde ha varit självklart redan tidigare, vi borde ha haft en reporter här."

Intresset för Grönland har på många plan varit svalt i Danmark. För ett par år sedan överlämnade en författningskommission ett första utkast på grundlag till det grönländska parlamentet. Det behövs om öns ambitioner på självständighet ska vara möjliga. Det hade tagit sex år att arbeta fram utkastet, och när det presenterades i Nuuk var det bara DR som var på plats.

"Det visar att även om det var en viktig sak så var det ingenting dansk media uppmärksammade. Det är ironiskt hur Grönland nu står högt på agendan. Men för mig personligen är det nu en stor fördel att få vara stationerad här. Jag känner politikerna och är glad att vi var intresserade tidigare, även om vi inte fokuserade tillräckligt på Grönland", säger han.

NÄR DET INTERNATIONELLA INTRESSET svalnar lite ser Lindegaard fram emot att bygga upp förtroende.

Det är något som behövs, konstaterar **Ebbe Volquardsen**, biträdande professor i kulturhistoria vid Grönlands universitet som har forskat i relationen mellan Danmark och Grönland.

Traditionellt har det varit fokus på bara få ämnen gällande Grönland i dansk media. Mest har det handlat om sociala problem och det faktum att Grönland är beroende av danska stödpengar.

"Om en grönlänning till exempel nämner självständighet möts det av mothugg från danska journalister. Det går ju inte för ni är beroende av pengarna. Det kan ses som respektlöst, och reflekterar den generella attityden mot Grönland inom journalistiken. Vinklarna och inramningen har varit nedlåtande."

Det största problemet är inte att de danska journalisterna vet för lite om Grönland, utan att de tror sig veta någonting, säger Volquardsen.

"Då har de historien färdigt i huvudet innan de ens börjar, och det påverkar resultatet. Journalisterna har kommit hit som om de kom till ett krisområde, de flyger in en vecka, gör några inslag och åker hem igen."

MÅNGA PÅ GRÖNLAND SAKNAR förtroende för journalister efter erfarenheter av oprofessionellt bemötande, säger Volquardsen.

"Danska journalister verkar tycka att de är berättigade att ifrågasätta grönländska experter och källor på ett sätt de aldrig skulle ifrågasätta vad en dansk professor säger."

Lindegaard känner igen misstron. TV2, som alltså nu också skickat en korrespondent till Nuuk, hade isiga relationer till Grönlands styre för något år sedan efter att de publicerade en artikel om Grönlands ledare som visade sig vara falsk.

Lindegaard är ödmjuk inför sitt uppdrag, speciellt eftersom han inte talar det lokala språket, kalaallisut.

"När jag åker bort från Nuuk måste jag ha med mig en tolk, för jag vill kunna prata med alla."

EN FÖRÄNDRING I RELATIONEN mellan Grönland och Danmark som redan hade kommit igång något under de senaste åren har nu fått verklig fart tack vare den senaste tidens utveckling. I medierna men också i politiken har Danmark kritiskt börjat göra upp med sitt koloniala förflutna och de grymheter man utsatt den grönländska befolkningen för tidigare. Det har lett till att den danska medierapporteringen porträtterar relationen mellan Grönland och Danmark som historiskt dålig.

Volquardsen säger att så inte är fallet.

"Det är snarare ett bevis på framsteg. När en minoritet får mer makt och blir lyssnad på så leder det till en känsla av mer konflikt, inte mindre. Men det är egentligen ett tecken på mer jämlikhet. Det är en viktig poäng medierna ofta missuppfattar."

Att vara i den geopolitiska hetluften har lett till att stämningarna har skiftat i Nuuk, säger Lasse Lindegaard.

"Först var folk roade men nu är det definitivt mer oro i luften. Vi väntar nu på opinionsundersökningar om vad grönlänningarna tycker om det amerikanska intresset."

Lasse Lindegaard berättar att intresset för Grönland har lett till att politiska beslut som rör Grönland plötsligt har börjat prioriteras i Köpenhamn efter att det stått stilla i månader.

Som mediehuset Sermitsiaq sammanfattar: Det är otroligt att sitta mitt i Nuuk och veta att vi nu är en del av och blir inskrivna i världshistorien. Men det är också ofattbart deprimerande att vara så maktlös, för vi är en del av den utan att själva ha önskat det.

I april är det val på Grönland, ett val som nu kommer att få mycket mer uppmärksamhet i skenet av Trumps uttalanden.

”Det verkliga testet är om vi har en korrespondent på plats här om ett år, när valet är över och Trump har flyttat till andra ämnen”, säger Lasse Lindegaard. ●

Grönland

- Världens största ö, yta 2 166 000 kvadratkilometer, ca 80 procent täcks av inlandsis. Har drygt 56 000 invånare.
- Koloniserades 1721 av Danmark-Norge, 1953 blev Grönland ett danskt län, 1979 fick de självstyre. Danmark sköter utrikes- och säkerhetspolitiken.
- Främsta medierna är Public service-bolaget KNR och mediehuset Sermitsiaq/AG som ger ut ett par veckovisa tidningar.
- Många av journalisterna på Grönland är danskar eftersom det finns så få grönländska journalister.

Topeliusprisvinnare Tomas Jansson håller fast vid långa perspektiv i en värld med kort minne

Hanna Nordenswan, text ●
Robert Seger, foto

Under sin långa karriär inom kulturjournalistiken har **Tomas Jansson** sett 1162 teaterföreställningar. Han började skriva upp pjäserna i ett tidigt skede, för att inte glömma och för att kunna återkoppla. Just att återvända till arkivet är viktigt i Janssons journalistik.

Jansson har recenserat och analyserat mängder av verk, men att beskriva sig själv är en större utmaning. I sin motivering skriver Topeliusprisets jury att Jansson "utvecklat ett personligt sätt att jobba, inte minst tack vare sitt omfattande privata arkiv som ger bakgrund och detaljer för uppföljning av reportage och dokumentärer".

"Något som kan beskriva mig är att jag sparar intervjuer och gärna återvänder till dem. Konstnärer som jag upplever är viktiga tycker jag om att intervjua många gånger. Det har med nyfikenhet att göra, jag är intresserad på riktigt", analyserar Jansson en smula motvilligt.

JANSSON KOM IN PÅ kulturjournalistik av en slump. Han behövde ett sommarjobb och hamnade på *Åbo Underrättelser*. Senare behövde han tjäna pengar som ung litteraturstudent och började frilansa om det han gillade – rockmusik och fotboll. På *ÅU* fick han möjligheten att följa en teateruppsättning på Åbo Svenska Teater från processens början till premiär och sögs in i scenkonsten. När han senare sökte sig till Yle för att frilansarvodena inte räckte till att försörja sig på fanns det redan tillräckligt med redaktörer som jobbade med litteratur. Teatern låg på bordet.

"Dörrar öppnades och jag steg gärna in."

Under sin karriär har Jansson sett kultursidor döpas om till Kultur och Nöje. Eller till bara Nöje.

"Jag var på utdelningen av Årets kritiska text 2024 – priset som *Expressens* kulturjournalist **Valerie**

Kyeyune Backström var domare för. Hon varnade för att det finns en risk att kultursidorna blir mer som sommarprat. Det kommer in mycket livsstil på kultursidorna. Det har jag upplevt som sorgligt och det visar en viss förändring i kulturjournalistiken."

det makthavarna i Finland vill när man skär ner i kulturen?"

Jansson hänvisar till de inbesparingar inom kulturfältet som regeringen gjort. Drygt 17 miljoner euro ska sparas in från kulturen i år, vilket Jansson påpekar är mycket mindre än vad regeringen delade ut

matikern **Sarah Kane**. På 1990-talet fick Jansson en ovanlig intervju med henne och de två fann varandra i de gemensamma intressena – rockmusik och fotboll. Jansson antog att han skulle få intervjua Kane ännu många gånger, men hans första intervju blev hennes sista radio-

Det fanns en tid då Tomas Jansson började lyssna på musik med en kritikers öron: hur låter mixningen, de enskilda instrumenten? Då trappade han ner på recensionerna tills förmågan att njuta av musiken kom tillbaka. "Jag får fortfarande själv stora upplevelser av kulturen."

Grunden, upplever Jansson, är fortfarande densamma. Det är recensioner och följandet av konstnärer och verk. Under det senaste året har dock kulturpolitiken tagit plats på den nationella scenen i Finland. Jansson intervjuade nyligen teaterfolk i Ungern för att förstå de negativa förändringarna på kulturfältet som den auktoritära regimen i landet orsakat.

"Det som auktoritativa styren gör först är att gå åt medier och kulturen. Jag funderade på om det håller på att hända i Finland. Det är kulturjournalistikens roll, att undersöka vad som riktigt är på gång. Vad är

i så kallade julklappspengar. Således väcks frågan om beslutet är politiskt snarare än ekonomiskt.

"Jag skulle vilja veta om man med inbesparingarna tar första steget att påverka vilken konst som görs i Finland. Det känns att det finns krafter som vill öppna för möjligheten att styra konstens innehåll. Där är vi inte ännu men det är viktigt att diskutera och vara medveten om att det kan hända här för att det har hänt på andra ställen."

BLAND DE 1162 FÖRESTÄLLNINGAR Tomas Jansson sett finns även pjäser skrivna av den omtvistade brittiska dra-

intervju i livet. Några månader senare begick Kane självmord.

Genom Kanes arbete kom Jansson även att intervjua den svenska författaren **Sara Stridsberg**. Jansson intervjuade henne för första gången 2006 då hon hade översatt en Kane-pjäsa och han har intervjuat henne igen ungefär vart tredje år sen dess.

"Då man varit med länge finns ett perspektiv och det betyder något. Kort minne är ett problem för kulturjournalistiken, för journalistiken och hela samhället faktiskt. Därför är det viktigt att man försöker hålla de långa perspektiven." ●

Papperstidningen är död – länge leve tidningen?

Liselott Lindström • Skribenten
är frilansjournalist.

En fråga som alla redaktioner febrilt söker svar på år efter år är: hur ska vi locka en ung publik? Journalisttanter och -farbröder står på huvudet i Tiktok-videor i desperata försök att hitta lösningen på denna ekvation där x inte verkar ha något värde.

Men tänk om vi går över ån efter vatten? Efter en lång tid av informationsöverflöd där algoritmerna bestämt vad vi läser och ser så verkar allt fler längta efter kuraterat innehåll. Blir en motreaktion mot algoritmerna tidningens räddning?

ETT PAR FRÄSCHA EXEMPEL finns i Afrika. Det tanzaniska oberoende mediet *Pambazuko* publicerade i december sitt 100:e nummer och har på bara två år lyckats få 25 000 personer att prenumerera på en pdf som skickas ut på WhatsApp. Det är som en papperstidning men i din telefon. Inte som en e-tidning, utan designad just för att läsas på telefonens skärm. Hur gamla läsarna är vet jag inte, men med tanke på att hälften av Tanzanias befolkning är under 18 år och de yngre tenderar ha bättre koll på teknik så gissar jag på relativt unga.

En av mina favorittidningar, om man nu kan kalla det så, följer samma format. Sydafrikanska *The Continent* kommer ut en gång i veckan och jag får den som pdf till min telefon. Välpaketerat, informativt och inte utvalt just för mig, utan utvalt för att det är viktigt. Enligt deras läsarusundersökning förra året var hälften av dem som läste under 44, och en fjärdedel under 35.

Jag får ångest av tanken på att nyhetswebbplatserna bara skulle ge mig mer av samma som jag redan läser. Jag vill bli erbjuden också sådant jag kanske inte skulle läsa, eller inte visste att jag borde läsa. Framför allt vill jag att alla andra också ska bli erbjudna det.

SNACKISEN UNDER ÅRETS början i mediebranschen har varit nykomlingen *Uusi juttu*. Också där går man tillbaka till grunden. Bara det mest relevanta, få artiklar per dag och ordentlig fördjupning är ledorden. Inga klickrubriker – istället den stora bilden och kontexten.

Efter att ha läst *Uusi juttu* en dryg vecka tycker jag att den ännu söker sin form, men åtminstone tanken bakom är den väg jag tror journalistiken behöver hitta in på. Igen.

När allt fler journalistiska beslut fattas enligt vad man förväntar sig att folk ska klicka på istället för vad som är viktigt för människor att veta har något gått snett. Kanske journalistiken behöver uppfinna hjulet på nytt? I januari sade Yle-profilen **Marjo Rein** upp sig, enligt en text på Facebook eftersom hon var besviken på att Yle låter sitt flaggskepp – halv nians nyheter – förfalla. Man har offrat bildberättandet på "selfiejournalistikens" altare.

Jag hoppas att ledorden för 2025 (eller kanske blir det först 2026) ska vara kuraterat innehåll à la papperstidning och en insikt om att styrkan i TV-nyheterna är väl genomarbetade reportage där bilderna får tala. Kanske vi någonstans där hittar svaret på vad den yngre publiken vill ha. ●

MEDIENYTT

När journalister dödas i världen förblir 85 procent av brotten outredda

slutet av året föll rapporterna om dödade journalister ner som bly.

Reportrar utan gränser: 54 dödade journalister.

Committee to protect journalists: 101 dödade journalister.

Internationella Journalistförbundet (IFJ): 122 journalister och medarbetare dödade.

De tre organisationerna definierar journalister lite olika och de verifierar dödsfallen med egna källor, därav de olika dödstalen.

Krigen i Gaza och Libanon var becksvarter för civilbefolkningen; också många av dem som rapporterade om krigen fick sätta livet till. Enligt IFJ döddes ifjol 64 palestinska journalister, sex libaneiska och en syrisk journalist.

"Ur ett journalistiskt perspektiv har Gaza i praktiken under hela krigets gång varit ett noggrant uttänkt svart hål. Det finns tydliga indikationer på att israeliska armén haft arbetande journalister som måltavla", säger **Thomas Slätis**, viceordförande för Reportrar utan gränser i Finland.

Slätis påminner om att när journalister fångas, kidnappas eller dödas så är det förstas en tragedi i sig, men framförallt är det en strategi för att kväsa tillgången till information.

Thomas Slätis lyfter särskilt upp straffriheten som en slags elefant i rummet.

"Reportrar utan gränser försöker skapa så stor synlighet som möjligt kring att journalister dödas och att de skyldiga ska bestraffas. Men så har vi också Unesco (FN:s organisation för utbildning,

vetenskap och kultur) som arbetar för att komma åt straffriheten."

Unesco ger vartannat år ut en rapport som visar hur medlemsstaterna svarat på Unesco:s förfrågan om vad som gjorts för att utreda dödsfallen. Sedan 1993 har Unesco dokumenterat att 1737 journalister dödades i hela världen.

"85 procent av dödsfallen är olösta eller under utredning. Unesco fördömer dödandet och kräver medlemsstaterna på redogörelser. Men vi ska komma ihåg att det handlar om självständiga medlemsstater och Unesco kan inte agera världspolis. Det är viktigt att de dödade journalisterna namnges och inte glöms bort och att staterna ständigt påminns om sina förpliktelser att lösa fallen", säger Slätis.

Marcus Floman

FOKUS

Sini Sulkakoski haastattelee ja ottaa kuvat

Nina Erho, teksti • Clas-Olav Slotte, kuva

Sini Sulkakoski kävi tammikuussa *Kokkola-lehden* juttukeikalla Erica ja Jarmo Heikkilän kotieläintilalla. Paris-kunta suunnittelee kesäksi aikuisille suunnattuja viikonloppuleirejä.

Sulkakoski sekä haastatteli että otti kuvat, mikä on hänelle ”peruskauraa”.

”Toki suunnittelua keikkojen kulku vaatii – ei voi mennä soitellen sotaan.”

Sulkakoski valokuvasi innolla jo lapsena. Ammatti siitä tuli, kun hän kyllästyi kokin töihin ja kouluttautui media-alalle.

Kokkola-lehden Sulkakoski tuli kuvaajaharjoittelijaksi vuonna 2019. Pian hän ehdotti, että voisi myös kirjoittaa. Oman kotikaupungin lehti on aina mielessä ja sydämessä.

Pari viime vuotta Sulkakoski on ollut *Kokkola-lehdessä* määräaikaisena. Marraskuussa lehti palkittiin vuoden kaupunkilehtenä. Juuri ennen sitä Hilla Group kävi muutosneuvottelut. Nyt Sulkakoski tekee myös *Keskipohjanmaata*. Työt jatkuvat helmikuun loppuun.

”Sitten aloitan taas kesäkuussa kesätoimittajana.” •

Sini Sulkakoski ei ollut ennen kuvausta ollut aasien kanssa tekemisissä, mutta Erica Heikkilän harmaa Pilvikki ja ruskea Aamos veivät heti hänen sydämensä.

”Ne olivat ystävällisiä, jollain eläimellisellä tyylillä huumorintajuisia sekä tosi pehmeitä ja lämpimiä.”

Heli Hämäläinen • Kirjoittaja on journalistiseen kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon erikoistunut kirjoitusviestinnän yliopistonopettaja Jyväskylän yliopistossa.

Sanojen taivuttajain valinnat ja virheitten pelko

Kirjoittaisitko juttuusi *virheiden* vai *virheitten*? Suurin osa journalisteista valitsisi todennäköisesti ensiksi mainitun. Onhan se yhtä merkkiä lyhyempi kuin jälkimmäinen vaihtoehto.

Suomen sanoilla on ilahduttavan monia taivutusmuotoja. Useimmat niistä ovat tyyliltään keskenään yhtä neutraaleja.

Jostain syystä moni kuitenkin ajattelee, että *virheit*-tyyppiset monikon genetiivitaivutukset olisivat murteellisia tai puhekielisiä. Olen jopa kuullut, että niistä syntyisi muka ”juntti vaikutelma”, vaikka onhan meillä esimerkiksi *kaatuneitten muistopäivä*.

Saatetaan luulla, että *virheiden*-tyyppiset muodot olisivat yleiskielisempiä ja jotenkin ”enemmän oikein”. Ehkä *d*-kirjaimen käyttäminen kirjoitetussa tekstissä kuulostaa joittenkin korvaan asiallisemmalta kuin sen kiertäminen muilla vaihtoehdoilla.

Kielessä on aina vaihtoehtoja. Journalisti joutuu päivittäin ratkaisemaan, mihin sananvalintoihin ja taivutuksiin päätyy. Voiton vie useimmin kielen

taloudellisuus eli esimerkiksi sanojen lyhyys. Toiseksi kirjoittaja saattaa valita neutraaliin tekstiin mahdollisimman huomiota herättämättömän taivutusmuodon, sillä lukija on tarkoitus ohjata keskittymään asiaan, ei sananvalintojen erikoisuuksiin.

Esimerkiksi *omena*-sanalla on peräti viisi monikon genetiivimuotoa: *omenien*, *omenoiden*, *omenoit*, *omenojen* ja *omenain*. Kielitoimiston sanakirjassa harvinaisemmiksi muodoiksi mainittujen *omenojen* ja *omenain* käyttäminen asiatyylisessä tekstissä voisi herättää huomiota, vaikka ne ovat aivan käypää yleiskieltä.

Termimäisiä *omenain*-tyyppisiä ovat edelleen *opettajainhuoneet* ja *puolustusvoimain komentaja*, vaikka muuten puhutaan esimerkiksi *puolustusvoimien kalustosta*. Ja ketään tuskin yllättää, että kun kieltenopettajien järjestö on *Suomen kieltenopettajien liitto*, äidinkielenopettajilla on *Äidinkielenopettajain liitto*.

Sietäisikö journalismi enemmän variaatiota myös taivutuksissa? ●

TUTKITTUA

Maksumuuri vaikuttaa toimituksellisiin valintoihin

Kun toimitus tekee sisältöä maksumuurin taakse, tilaajamäärät voivat vaikuttaa sen päätöksiin.

Näin kertoo suomalainen tutkimus, joka julkaistiin elokuussa *Journalism Practice* -lehdessä. Siinä journalismin tutkija **Pauliina Penttilä** Tampereen yliopistolta analysoi suomalaisten toimittajien autonomiaa ja ammatillista itseymmärrystä.

Tutkimusaineisto koostui *Iltalehti Plus* -julkaisun toimituksessa keväällä 2023 tehdystä etnografisesta kenttätutkimuksesta.

Suurin osa *Iltalehden* verkkosisällöstä on maksutonta, mutta *Iltalehti Plus* on suunnattu maksaville tilaajille.

Tutkimuksen mukaan toimitustyötä ohjasi pyrkimys uusien tilaajien hankkimiseen. Esimerkiksi aihevalinnat, otsikot ja artikkelien aloituslauseet tähtäsivät tilaajamäärän maksimoimiseen.

Kaupallisten ja journalististen arvojen välillä esiintyi jännitteitä. Perinteisten journalismin

ihanteiden mukaan lukijat ovat kansalaisia, joilla on oikeus tietoon. Tilaaajametriikka kehysti lukijat kuitenkin ennen muuta kuluttajiksi.

Tutkija huomasi eroavaisuuden vaikeuttavan yhteistyötä *Iltalehden* muiden osastojen kanssa.

Kaupallisuus turhautti toisinaan myös *Iltalehti Plus* -julkaisun toimittajia. Osa koki, että metriikka tuijotettiin yksipuolisesti, jolloin pitkän aikavälin menestys jäi vähälle huomiolle. Toimittajille ei ollut liiemmin tarjolla muita välineitä, joilla ymmärtää yleisön käyttäytymistä.

Tutkitut toimittajat väittivät omaavansa vahvan autonomian, mutta tutkija kyseenalaistaa tämän. Tutkimuksen perusteella maksumuurin takana journalismi jäi usein kaupallisten arvojen varjoon.

Vahvimmillaan journalistinen autonomia oli artikkelien tekovaiheessa. Kun artikkeli oli ensin kaupallisin perustein päätetty tehdä, toimittajalle annettiin melko vapaat kädet sen toteuttamiseen. Juttua viimeisteltäessä kaupallisuus otti jälleen vallan.

Työntekijät oikeuttivat metriikan valtaa korostamalla, että he tekevät työtä journalismin tulevaisuuden eteen. Perusajatuksena oli, että ilman rahaa ei ole myöskään lehteä eikä työpaikkaa.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: ANTTI VETTERANTA/ AL-LEHDET

Mari Karsikas aloitti tammikuussa *Kauneuden ja Terveiden* ja *Voi hyvin* -lehden päätoimittajana. Samalla hän jatkaa *Eeva.fi:n* sisältöpäällikkönä. Karsikas on työskennellyt A-lehdissä esihenkilötehtävissä vuodesta 2014, muun muassa *Trendin* päätoimittajana. Vain verkossa ilmestyvällä *Trendillä* ei jatkossa ole omaa päätoimittajaa.

Mari Karsikas sai tuplasti lisää johdettavaa

Miten päädyit Kauneus ja terveys- ja Voi hyvin -lehtien päätoimittajaksi?

A-lehdet järjesteli muutosneuvotteluiden jälkeen vastuita uudelleen. Toivomme lehdille kasvua digissä, joten päätoimittajuus oli luontevaa yhdistää *Eeva.fi:n* sisältöpäällikön työhöni. Vastuullani olivat jo kauneus- ja hyvinvointisisällöt.

Millaiset toimitukset sait johdettavaksi?

Hirveän kivat ja innostuneet. Ne ovat osa naisten medioiden yhteistoimitusta.

Miten A-lehtien taannoiset muutosneuvottelut vaikuttivat toimituksiin?

Menetimme muutaman kokeneen ja hyvän työkaverin, mikä on tosi valitettavaa.

Lopetitte erityisesti printin tehtäviä. Printtiä silti tehdä. Miten se onnistuu?

Priorisoimalla ja organisoimalla uusiksi. Selkeyttämällä sitä, mistä kukin päättää ja vastaa. Tekemällä sisältöjä, jotka toimivat vähintään kahdessa kanavassa. Karsimalla tekemistä, joka ei kiinnosta yleisöä tarpeeksi, on päällekkäistä tai vanhastaan turhan työstä.

Voi hyvin -lehden sisällöt muuttuvat keväällä. Miten?

Todennäköisesti lisäämme ihmisten tarinoita ja kauneus- ja hyvinvointisisältöjä. Kaikki lähtee siitä, mikä on tutkimusten ja datan mukaan lukijoille merkityksellisintä. **A-lehtien tiedotteen mukaan olet näkemyksellinen, asiantunteva ja taitava esihenkilö. Kerro arjen esimerkki.**

Pyrin olemaan läsnätyöpäivinä tavoitettavissa ja raivaamaan kalenteria, jos on jotain akuuttia. Kalenterini ei saa olla tulpkana asioiden edistämässä.

Miten tuet työntekijöiden jaksamista?

Keskustelen jokaisen tiimiläisen kanssa joka toinen viikko kahdestaan. Silloin ei puhuta haastateltavista tai otsikoista vaan siitä, mitä kuuluu tai mihin paukut laitetaan.

Eeva.fi:ssä on Eevan, Kauneuden ja Terveiden, Trendin ja jatkossa myös Voi hyvin -lehden juttuja. Mistä tuotot tulevat?

Se on mainostuottoinen media. Osa sisällöistä on ilmaisen kirjautumisen takana. Kirjautuminen auttaa selvittämään, millaisia sisältöjä eri ihmiset haluavat kuluttaa.

Millä tahdilla digituotot kompensoivat printtien laskevia lukijamääriä?

En voi kertoa. Sen sanon, että kaksi vuotta sitten perustettu *Eeva.fi* on matkalla kannattavaksi ennakoitua nopeammin. Jatkossa mediatulojen tulot tulevat useista puroista. En usko enää tulevan kanavaa, joka tuottaisi yhtä paljon kuin printit aikanaan.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Ihailen päätoimittajia, jotka pystyvät johdamaan monia brändejä, isoja tiimejä ja kehittämään koko ajan uutta. Sellainen on *Eevan* päätoimittaja **Mari Paalosalo-Jussinmäki**. Oman pomon sanominen voi vaikuttaa mielistelyltä. Sanon silti, koska hänen taitonsa tunnen käytännössä.

Nina Erho

Kun toimittaja puhuu, pääministeri vaikenee

Tapaninpäivänä mediassa kävi kova kuhina Estlink 2 -sähkökaapelin rikkomisesta. Yle tilasi minulta kuvasuoran kello 18 uutislähetykseen.

Sain idean tehdä suoran lähetysten samasta tilasta, jossa oli alkamassa samaan aikaan Viron hallituksen lehdistötilaisuus.

Menin tilan perimmäiseen nurkkaan ja tarkoitukseni oli tietenkin puhua hiljaa. Olin myös vakuuttunut, että lehdistötilaisuuden alku viivästyy, kuten aina ja ehdin vetää parin minuutin suoran ennen sitä. Testasin yhteyden ja kaikki vaikutti olevan kunnossa. Ministeritkään eivät olleet vielä paikalla.

Sitten kun lähetys alkoi, lähetysten äänet tulivat korvanappiini paljon kovempaa kuin aiemmat ohjaajan komennot. Kun oli vuoroni puhua, hiljensin omasta mielestäni ääntäni melko paljon, mutta jouduin puhumaan kuitenkin riittävän kovaa, että kuulin oman ääneni korvaani tulevan lähetysäänien yli.

Mielestäni kaikki meni hyvin. Kun suora oli ohi ja käännyn ympäri, huomasin virolaisministereiden ja valtioneuvoston viestintäpäällikön ilmeistä, että ei se mennytkään ihan niin hyvin. Kävi ilmi, että olin vetänyt suoran niin kantavalla rintäänellä, että puhuin pääministerin päälle. Tämä oli ollut selvästi häkeltynyt, sekoillut alkusanoissaan ja ollut tolaltaan koko suorani ajan.

Kävin toki pyytämässä anteeksi asianomaisilta tilaisuuden jälkeen. Onneksi en saanut portti-kieltoa.

Pian verkkoyhteisö sivusto Redditiin ilmestyi suomeksi ja viroksi käännetty ”Rain Kooli vs. Viro” -otsikoitu koostevideo. Siinä minun suorani ja hämmentyneen oloinen pääministeri näkyvät samassa kuvassa.

Rain Kooli

Ylen Viron-toimittaja ja Turun Sanomien kolumnisti.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTIILITTO.FI

Hanne Aho puhui Suomen freelance-journalistien järjestämässä pohjoismaisessa seminaarissa Helsingissä viime joulukuussa.

TYÖELÄMÄN SUURET MUUTOKSET NÄKYIVÄT JOURNALISTILIITON TOIMINNASSA AHON KAUDELLA

Manu Marttinen, teksti • Else Kyhälä, kuva

Puheenjohtajan tehtävistä 10. tammi-kuuta lähteneen **Hanne Ahon** aikana Journalistiliitto muuttui työelämän suurten muutosten tahdissa. Kymmenessä vuodessa vakituiset työpaikat vähentyivät ja freelancetyö lisääntyi. Vuonna 2015 Journalistiliitolla oli 8181 työsuhteista jäsentä. Vuoden 2025 alussa heitä oli 6335. Freelancejäsenten määrä nousi samassa ajassa 1364:stä 1556:een.

Työelämän muutokset ovat näkyneet liiton toiminnassa monin tavoin. Vuonna 2016 liitto aloitti uravalmennuksen ja seuraavana vuonna aloitti keikkatyötä helpottava Mediakunta-osuuskunta.

LIITTO ON AJANUT VUOSIKAUDET freelancereille parempia työehtoja. Työ toi tulosta vuonna 2022, kun EU:n komission linjauksen mukaan yksinyrittäjät voivat yhdessä neuvotella paremmista työoloista rikkomatta EU:n kilpailusääntöjä.

Suomen freelance-journalistien puheenjohtajan **Maria Markuksen** mukaan kollektiivisen neuvotteluvoimien saaminen oli suuri saavutus. Hän korostaa, että viime vuosien aikana yhteistyö liiton ja freelancereiden välillä on muutenkin parantunut.

”Nyt voimme hyvillä mielin kutsua Journalistiliittoa meidän ’emoliitoksemme’. Joulukuun freelanceseminaarissa Helsingissä kuulumme, että muut Pohjoismaat pitävät meidän yhteyttämme emoliittoon esikuvanaan”, Markus sanoo.

TYÖMARKKINAPOLITIikka ON kymmenessä vuodessa muuttunut merkittävästi. Työelämästä päättäminen on **Juha Sipilän** (kesk.) hallituskaudesta (2015–2019) alkaen siirtynyt yhä enemmän työmarkkinajärjestöiltä poliitikoille. Kehitys on jatkunut **Petteri Orpon** (kok.) johtaman hallituksen aikana.

Muutosten seurauksena Journalistiliitto osallistui vuonna 2015 STTK:n vetämään Uusi keskusjär-

jestö -selvityshankkeeseen. Tavoitteena oli kasvattaa työntekijöiden neuvotteluvoimaa ja vaikutusmahdollisuuksia. Hanke kuitenkin kivi kokoon parissa vuodessa.

Edunvalvonnan lisäksi liiton toiminnassa on korostunut jäsenpalveluiden kehittäminen, viestintä ja media-alan lainsäädäntöön vaikuttaminen. Järjestöllisesti suurin muutos tapahtui vuonna 2022, kun Suomen elokuva- ja mediatyöntekijät SET liittyi Journalistiliiton jäseneksi.

Lisäksi liitto on tiivistänyt yhteistyötään opiskelijoiden kanssa ja palkkasi työntekijän hoitamaan yksinomaan opiskelija-asioita.

Edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** sanoo, että Journalistiliiton kulunutta kymmentä vuotta kuvaa parhaiten uudistuminen ja pyrkimys reagoida muuttuviin tilanteisiin.

”Elokuva- ja tv-tuotannon työehtosopimus on vuosien työn jälkeen saatu yleissitovaksi ja liitto on lähes ainoana neuvottelemassa itsensä työllistäjien vähimmäistyöehdoista”, Savolainen sanoo. ●

ÄIDIN TAPAAMINEN UHKASI SUOMEN KANSAINVÄLISIÄ SUHTEITA

Kaksi ja puoli vuotta sitten kirjoitin tälle palstalle kolumnin, jossa ilmaisin huoleni ”yksilöllisestä kokonaisharkinnasta”. Venäjän hyökkäyssota oli silloin kestänyt kahdeksan kuukautta.

Kyse oli yksittäisen viranomaisen mahdollisuudesta päättää siitä, kuka saisi ylittää suljetun Venäjän vastaisen rajan ja kuka ei. Muistutin tuolloin, että on olemassa riski, että viranomaiset linjaavat turvallisuusriskiksi jopa **Vladimir Putinin** hallinnon vastustajat journalistit mukaan lukien.

Juuri näin kävi. Uudenvuoden alla sain viestin Venäjän itsenäisen journalistiliiton puheenjohtajalta. Hän kertoi venäläisen kollegansa juuttuneen Helsinki-Vantaalle. Viisi vuotta Yhdysvalloissa asunut journalisti ei saanut matkustaa äitinsä luo Latviaan.

Miami–Helsinki–Riika-matka tyssäsi Suomen ylijaravartijan kirjalliseen päätökseen, jonka mukaan ”venäläisjournalisti muodosti uhan Suomen kansainvälisille suhteille Ulkomaaolaislain 11.1 §:n 5 kohdassa tarkoitettulla tavalla”.

VENÄLÄISJOURNALISTILLA EI OLLUT kotimaansa passia, vaan amerikkalainen matkustusasikirja, jossa oli Latvian suurlähetystöstä saatu Schengen-viisumi.

Hän oli aiemmin käynyt lukuisia kertoja Latviassa vanhaa äitiään tapaamassa, mutta lentänyt Saksan tai Ranskan kautta. Tällä kertaa halvin reitti oli Suomen kautta. Ja se oli virhe.

Pienelläkin googlauksella viranomainen olisi löytänyt helposti venäläisjournalistin tarinan. Hän pakeni Venäjältä jo vuonna 2019 istuttuaan yli vuoden tutkintavankeudessa tekemänsä journalistimin vuoksi.

Kirjoitin Rajavartiolaitokselle viestin, jossa tote-

sin varmistaneeni kollegan taustat ja pyysin vielä perehtymään hänen työhönsä. Viestini meni päätöksen tehneelle rajavartijalle, hänen esihenkilölleen, yksikölle, jossa rajavartija työskenteli sekä Rajavartiolaitoksen viestintään. En koskaan saanut siihen vastausta.

Venäläisjournalisti sai käskyn ostaa lippu pois Schengen-alueelta niin pian kuin mahdollista. Hän osti lipun Turkkiin, mutta Istanbulin lennolle hän ei päästetty.

Rajaviranomaiset jatkoivat vaatimustaan, että hänen on palattava Yhdysvaltoihin. Venäläisjournalisti muistutti, että hänet oli päästetty Finnairin koneeseen Miamissa, eikä hänellä ollut varaa kahden hukkaan menneen lentolipun jälkeen enää 2 000 euron lippuun New Yorkiin.

Lopulta hän lensi viranomaisten saattamana Suomen valtion kustannuksella New Yorkiin – ja sieltä Saksan kautta Riikaan. Näin ”uhka Suomen kansainvälisille suhteille” poistettiin turhalla ja nöyryyttävällä viranomaisoperaatiolla.

KOLLEGAN KOHTELU OLI mielivaltaista ja koko tilanne on hyvin nolo Suomelle. Samaan aikaan toisaalla venäläisturistit matkustavat suhteellisen vapaasti pitkin Schengen-aluetta.

Ymmärrän poliittisten päättäjien hankalan aseman vallitsevassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Rajalaki on kaiku tilanteen vaikeudesta, mutta se on silti ristiriidassa kansainvälisen oikeuden kanssa.

Oikeusvaltio kohtelee ihmisiä tasapuolisesti, mutta Suomi ei suoriudu tästä kovin hyvin. Sen luulisi olevan aikamoinen uhka kansainvälisille suhteille. ●

Salla Nazarenko ● Kirjoittaja on Journalistiliiton kansainvälisten asioiden asiantuntija.

Journalisti 10/2006 raportoi Journalistiliiton uuden puheenjohtajan valinnasta.

Puheenjohtajavaali ratkesi ilman ruumiita

Keväällä 2006 Journalistiliitossa käytiin vaaleja. Neljä ehdokasta tavoitteli liiton puheenjohtajan tehtävää **Pekka Laineen** seuraajana. Ehdolla olivat Radio- ja televisiotoimittajien liiton ehdokas **Arto Nieminen** (Yle), Pirkanmaan journalistien **Kari Asikainen** (Aamulehti), silloisen Aikakauslehdentoimittajain liiton **Maija-Leena Nissilä** (Opettaja-lehti) sekä Turun journalistien **Asko Lehtonen** (Salon Seudun Sanomat).

Journalisti raportoi Tampereella pidetyn liittokokouksen tunnelmista muun muassa jutussa Liittokokouksessa sanottua.

”Voisin aloittaa **Anne Kotipuroa** sivuten, että olen tuntenut Kari Asikaisen pitkään ja ehdotan siksi Maiju Nissilää puheenjohtajaksi”, Journalisti siteerasi **Markku Laitista**.

”Tekisi mieli esittää kaikkien neljän valitsemista, mutta liiton talous ei taida sitä kestää”, **Harri Kallio-Kurssi** pohti.

”Pystyn hoitamaan homman niin, ettei Tampereelle jää ruumiita”, Nissilä lupasi.

Vaali ratkesi toisella äänestyskierroksella. Nieminen voitti Asikaisen äänin 108–73.

”Tappara voitti Ilveksen: Arto kannattaa Tapparaa ja minä Ilvestä”, Asikainen totesi valinnan jälkeen.

”Tua noin, sanoi porilainen”, sanoi Arto Nieminen.

Marja Honkonen

Henkilökuvien rakentaja

TOIMITTAJA IRJA KARJALAINEN
3.5.1935 PIEKSÄMÄKI – 5.11.2024 LAHTI

Etelä-Suomen Sanomien pitkäaikainen toimittaja **Irja Karjalainen** aloitti uransa *Savon Sanomissa*, kunnes Mikkelissä ilmestyneen *Vapaus*-lehden päätoimittaja pyysi häntä palvelukseen.

Kun Karjalaisen kaksi parasta ystävää muutti Lahteen, hänkin halusi lähteä sinne. Hän pääsi ensin töihin *Lahti*-lehteen, kunnes se meni nurin. Sen jälkeen hän sai kutsun *Uuden Suomen* toimittajaksi Lahteen.

Vuonna 1966 Karjalainen sai vihkiäispäivänään soiton *Etelä-Suomen Sanomien* toimituspäälliköltä, joka toivotti hänet tervetulleeksi lehteen. Siellä hänen uransa jatkui 29 vuotta.

Toimituksessa Karjalaista kutsuttiin aina Irinaksi. Hänen erikoisalojaan olivat henkilöhaastattelut ja puutarha-aiheet. Hän piti erityisesti henkilökuvien luomisesta.

Vuonna 1985 *ESS:n* organisaatio muuttui ja Irinasta tuli aluetoimittajien esihenkilö. Siinä tehtävässä

hän toimi kevääseen 1995, jolloin hänen lähes 40 vuotta jatkunut toimittajanuransa päättyi.

Irja Karjalainen oli rauhallinen, hyväntuulinen ja reilu työkaveri ja esihenkilö. Hän oli aidosti kiinnostunut ihmisistä ja monet ystävyys-suhteet jatkuivat myös työuran jälkeen. Perhe, sukulaiset ja ystävät olivat aina tärkeitä hänelle.

Karjalainen seurasi työuransa päätyttyäkin ahkerasti uutisia ja luki kirjoja. Hän asui leskeksi jäätyäänkin omakotitalossaan ja pärjäsi siellä lähes elämänsä loppuun asti.

Marja-Liisa Aidantausta

Kirjoittaja on Irja Karjalaisen entinen työtoveri ja ystävä.

Arvostettu toimittaja piti haastattelujen langat käsissään

TOIMITTAJA SAKARI KILPELÄ
3.4.1955 SAVUKOSKI – 21.1.2025 HELSINKI

Toimittaja **Sakari Kilpelä** kuoli sairauskohtaukseen Helsingissä. Hänen koulutiensä alkoi Savukoskelta ja eteni Kemijärven lyseon kautta Turun yliopistoon, josta hän valmistui filosofian maisteriksi.

Kilpelä aloitti työt Ylen Lapin radiossa 1980-luvulla. Ura jatkui *Ajankohtaisessa kakkosessa* Tampereella vuonna 1986. Sieltä hän siirtyi MTV3:n talousuutisiin ja Suomen Uutisvirta -yhtiön osakkaaksi ja eri ohjelmien juontajaksi. Yleen Kilpelä palasi vuonna 2006 Radiouutisiin ja sitten radion *Ykkösaamuun* ja *A-studioon*. Kilpelä eläköityi tuottajan tehtävistä vuonna 2022.

Sakari Kilpelä oli journalisti, jota kollegat arvostivat. Hän piti haastattelujen langat käsissään. Merkittävä ura journalistina ulottui viidelle eri vuosikymmenelle.

Hän oli jutunkertoja, joka ammensi pohjoisesta taustastaan ja

osasi myös kuunnella. Hänen huumorinsa oli lämmintä ja säkenöivää.

Sakari luki paljon ja oli taitava käsistään. Hän suunnitteli, rakensi ja remontoi parikin kesähuvilaa etelään ja pohjoiseen.

Sakarin mielenmaisema oli Koillis-Lapissa, Sompion kairoissa. Lapin poikana hänellä oli metsästyslupa, mutta ampuminen jäi jäniksen tuskanhuutoon jo 1970-luvulla. Sakari oli rauhan mies ja reservin vänrikki.

Läheisimmät muistavat hänet miehenä, joka puhui sanoin ja teoin.

Seija Vaaherkumpu ja Jari Niemelä

Kirjoittajat ovat Sakari Kilpelän ystäviä ja työtovereita.

Taitavan kirjoittajan koti oli koko maailma

TOIMITTAJA JA TIETOKIRJAILIJA
SATU ROMMI
30.8.1973 KARHULA – 15.12.2024 KOTKA

Satu Rommi oli maailmankansalainen. Tampereen yliopiston toimittajatutkinnon kasvatti suuntasi Lontooseen 1990-luvun puolivälissä. Rommi työskenteli ensin BBC:n suomenkielisellä osastolla Lontoossa, ja sen jälkeen freelancerina vuosia muun muassa Radio Mafian ja YleX:n Lontoon kirjeenvaihtajana. Hän myös kirjoitti *Kymen Sanomiin*.

Vuosituhanen taitteessa Rommi innostui astringaajoogasta. Harrastuksesta tuli ammatti, kun hän muutti Intian Mysoreen opiskelemaan joogan opettamista. Kolme vuotta myöhemmin seikkailunhalu ja joogaopettajan työ veivät häntä ympäri maailmaa.

Matkoista eri puolille Kaakkois-Aasiaa syntyi useita matkakirjoja, joissa ei siloteltu vaan puututtiin rohkeasti erilaisiin epäkohtiin,

ihmis- ja eläinoikeusrikoksiin sekä muistutettiin vastuullisuudesta. *Moottoripyörällä Himalajalle* (2011) valittiin *Mondon Vuoden matkakirjaksi*.

Nomadielämä päättyi vuonna 2018 kun Rommi palasi Suomeen. Hänen viimeiseksi journalistiseksi työkseen jäi Yle Areenassa elokuussa julkaistu *Guruja & Asanoita* -podcast, jossa yhdistyivät Rommin rakkaus joogaan ja kriittinen journalismi.

Heidi Laaksonen

Kirjoittaja on Satu Rommin ystävä, opiskelu- ja työkaveri.

FREELANCEREILLE KOULUTUSAPURAHOJA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr jakaa Kopiosto-apurahoja freelancereiden ammattitaidon ylläpitämiseen.

Apurahoja ei myönnetä laitehankintoihin, työskentelyyn, työmatkoihin tai opiskelijoille.

Apurahahaku **päättyy 28. helmikuuta kello 16.00.**

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lue koko apurahailmoitus: <https://www.jokes-saatio.fi/nyt-haettavat-apurahat/>

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
Siltasaarenkatu 16, 7. krs 00530

KOKOUKSET

HSJ:n ylimääräinen yleiskokous

HSJ kutsuu koolle ylimääräisen kokouksen päättämään asettaako HSJ Journalistiliiton puheenjohtajavaaliin oman ehdokkaan vai asetummeko jonkun muun SJL:n yhdistyksen ehdokkaan taakse.

Aika: Ti 25.2. klo 17

Paikka: Hotelli Presidentti, Eteläinen Rautatiekatu 4, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Tarjoilujen vuoksi ennakkoilmoittautuminen viimeistään 11.2. Katso kutsu ja ilmoittautuminen: hsj.fi

Järjestäjä: HSJ

Hämeen-Uudenmaan Journalistien vuosikokous

HUU:n vuosikokouksessa Hämeenlinnassa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Aika: La 15.3. klo 13–15

Paikka: Ravintola Popino, Raatihuoneenkatu 25, Hämeenlinna

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: huj@saunalahti.fi. Maksuton 3h pysäköinti kauppakeskus Goodmanin parkkihallissa.

Järjestäjä: HUU

Savo-Kainuun Journalistien vuosikokous

Savo-Kainuun Journalistiyhdistys ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään lauantaina 22.3. Kuopiossa

Aika: La 22.3. klo 12

Paikka: Sokos-hotelli Puijonsarvi, Minna Canthinkatu 16, Kuopio

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 14.3. mennessä: heinoans@gmail.com tai viesti numeroon 050 411 6362.

Järjestäjä: SKJ

YOT:n vuosikokous / RPA:s årsmöte

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset vuosikokousasiat ja aloitteet. Aloitteet pitää jättää pe 14.2. mennessä. YOT:n jäsenellä on mahdollisuus käyttää kokouksessa oman äänensä lisäksi valtakirjalla kahden yhdistyksen

jäsenen ääntä. Valtakirjojen tarkastus on Lyhtysalissa klo 10.30–12. Kauempaa tuleville YOT maksaa yöpymisen hotelli Helkassa ja matkat kokoukseen.

På mötet behandlas stadgeenliga årsmötesärenden samt eventuella motioner. Sista inlämningsdagen för motioner är fredagen den 14.2. På årsmötet kan samtliga närvarande RPA-medlemmar avlägga en personlig röst och med fullmakt rösta för högst två andra föreningsmedlemmar. Fullmakterna inspekteras i Lyhtysali (Lyktsalen) kl. 10.30–12. För dem som har en längre resa till årsmötet betalar RPA resorna till mötet och övernattnings på Hotel Helka.

Aika: La/Lö 22.3. klo 12

Paikka: Sofia Helsinki, Sonckin sali, Sofiankatu 4 C, Helsinki

Järjestäjä: YOT/RPA

Journalistiliiton valtuuston ylimääräinen kokous

Ylimääräisessä valtuuston kokouksessa valitaan Journalistiliitolle uusi puheenjohtaja. Kokouskutsu lähetetään sääntöjen mukaisesti kolme päivää ennen kokousta, jolloin julkaistaan myös kokousmateriaalit. Liitto majoittaa vain ne valtuutetut, jotka eivät ehdi kokoukseen saman päivän aikana.

Aika: Pe 14.3. klo 10–17

Paikka: Scandic Grand Marina & Marina Congress Center Katajanokanlaituri 7, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Sitovat ilmoittautumiset 21.2. mennessä osoitteessa journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL

MUUT

Palkittua viestintää, keskusteluja ja malja viestijöille

Journalistiliiton tilaisuudessa viestijöille on luvassa keskusteluja, lisäpotkua omaan työhön ja lasi kuohuvaa liiton toimistolla. Tilaisuus sopii työsuhteisille, freelancereille ja viestinnän opiskelijoille. Voit halutessasi kutsua mukaan

myös kollegan, joka ei vielä kuulu liittoon. Vieraana on viestintätoimisto Drumin johtava viestintäasiantuntija **Jussi Eronen**.

Aika: Ti 11.2. klo 16.30–18

Paikka: Journalistiliiton toimisto, Siltasaarenkatu 18 A 7. krs, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL

Moniäänisen median kuumat perunat

Kohut ja kiistat ovat mediakulttuurin arkipäivää. Viestintä ja kehitys -säätö Vikes ja Sovittelujournalistit Sopiva ry järjestävät keskustelutilaisuuksien sarjan, jossa pureudutaan mediassa pinnalla oleviin, keskustelua polarisoiviin aiheisiin.

Aika: Ti 8.4. ja to 5.6. klo 17–19

Paikka: Median museo ja arkisto Merkki, Ludviginkatu 2–4, Helsinki

Lisätiedot: vikes.fi

Järjestäjä: Vikes ja Sopiva ry

Savon-Kainuun Journalistien
100-vuotisjuhlanäyttely

Savo-Kainuun Journalistiyhdistys juhlistaa 100-vuotista toimintaansa valokuvanäyttelyllä.

Näyttely alkoi Kajaanista ja se on esillä vielä neljällä eri paikkakunnalla. Sitä pääsee seuraavaksi katsomaan Iisalmen kulttuurikeskukseen 24.2.–9.3. Sen jälkeen näyttely on esillä Kuopion pääkirjaston päänäyttelytilassa 5.–18.5., Varkauden kirjastolla 1.–14.9. ja lopuksi Pieksämäellä 16.9.–5.10. Kulttuurikeskus Poleenissa, Pieksämäen pääkirjastolla.

Näyttely koostuu lehtikuvista, joita on julkaistu vuosikymmenten varrella Kainuun ja Savon eri lehdissä, muun muassa Kainuun Sanomissa, Savon Sanomissa, Warkauden Lehdessä, Iisalmen Sanomissa ja Pieksämäen Lehdessä.

Aika: 24.2.–9.3.

Paikka: Kulttuurikeskuksen näyttelytila Venny (kellarikerroksessa), Kirkkopuistonkatu 9, Iisalmi

Järjestäjä: SKJ

VOIKO TERVEYSPUHE SAIRASTUTTAA?

Terveyspuhetta tulvii joka suunnasta, ja se voi aiheuttaa ahdistusta. Voiko sairauksien oireista lukeminen olla haitallista? Lisääkö tieto tuskaa? Missä menee raja?

Tervetuloa keskustelemaan! Alustajina tiedetoimittaja **Heljä Salonen** Iltalehdestä sekä ratkaisukeskeinen terapeutti, kirjailija ja toimittaja **Anja Snellman**.

To 13.2. 2025 klo 17–19, Yliopistonkatu 5, 6. krs, 00100 Helsinki

Ilmoittautuminen ja tulo-ohjeet: terveystoimittajat.fi/ajankohtaista
Kahvitarjoilu

Terveystoimittajat

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Siltasaarenkatu 18 A, 7.krs.
00530 Helsinki
Broholmsgatan 18 A, 7 vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi
VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistiliitto.fi/sv

A-KASSA / A-KASSAN
A-kassa.fi, 020 690 455
finka.fi, (09) 8689 400

Sakri Pölönen, 28

- Tamperelainen freelancetoimittaja.
- Kirjoittaa *Helsingin Sanomiin*, *Suomen Kuvalehteen*, *Tampereen ylioppilaslehti Visiiriin* ja eri kulttuuri-lehtiin. Työskennellyt pätkiä *Hesarissa* ja *Suomen Kuvalehdessä*.
- Opiskellut kirjallisuustiedettä Tampereen yliopistossa ja valmistunut humanististen tieteiden kandidaatiksi.

Sakri Pölönen antoi Hesarissa *Alien Romulus* -elokuvalle yhden tähden. "Huonoimmat ja parhaimmat elokuvat kirjoittavat usein parasta kirjoittelua. Pahinta kriitikolle on keskinkertainen tai täysin epäkiinnostava teos", Pölönen sanoo.

Sakri Pölönen haukkui elokuvan, joka sai myös kehuja

Kriitikko Hannu Björkbackan valinta

"Kulttuurikriitikko **Sakri Pölönen** on nuoremman polven arvostelijoita, mutta ehtinyt jo julkaista niin *Helsingin Sanomissa*, *Suomen Kuvalehdessä* kuin *Parnassossa*. Pidän Pölösen monipuolisuudesta, hänen tuoreista näkökulmistaan sekä kuvia kumartamattomista kritiikeistä, jotka aina innostavat lukijaa, vaikka sitten erimielisyyteenkin. *Alien Romulus* oli minulle samanlainen pettymys kuin Pölöselle, ja hän selittää syyt *Helsingin Sanomien* kritiikissään hyvin ja hauskaasti."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Marjaana Malkamäki, kuva

Kulttuurikriitikko **Sakri Pölönen** arvio *Alien: Romulus* -elokuvasta ilmestyi *Helsingin Sanomissa* viime elokuussa.

"Lehdistönäytöksen aikaan elokuvasta ei ollut vielä julkaistu arvioita, joten katsoin sen ikään kuin tyhjiössä. Mielestäni se oli laiska nostalgiarahastus, ja kirjoitin sen. Jälkeenpäin olin hyvin yllättynyt, että se sai myös paljon kehuja ja oli monen mielestä paras *Alien*-elokuva pitkään aikaan", Pölönen sanoo.

Viime vuonna julkaistu *Romulus* on vuonna 1979 alkaneen *Alien*-elokuvasarjan seitsemäs osa. Pölösen arvion mukaan aiemmat *Alienit* ovat saaneet tehtyä jotain kiinnostavaa "avaruusmörkö jahtaa" -formaattissa, vaikka osa niistä on vähemmän onnistuneita. *Romuluksesta* hän kirjoittaa:

"Elokuva häipyy mielestä nopeammin kuin hampaitaan irvistelevä olio onnettoman uhrin rintakehästä."

Pölönen ei ole mielestään "teilaaja" mutta ei myöskään välttele sen sanomista, jos ei pidä elokuvasta. Tärkeintä on perustella kantansa.

"*Romuluksessa* monia kriitikoita tuntui miellyttävän se, että se muistutti kahdesta ensimmäisestä *Alien*-elokuvasta. Minusta se ei ollut ansio, koska vanhat hyvät *Alienit* ovat edelleen olemassa."

Pölönen kirjoittaa kulttuurikritiikkiä pääsääntöisesti freelancerina. *Romulus*-arvionsa hän kirjoitti *Helsingin Sanomien* kesätoimittajana. Teksti syntyi heti lehdistönäytöksen jälkeen noin puolessatoista tunnissa. Kirjoittajansa mielestä siitä tuli "rutiinityö", mihin vaikuttivat aikataulu ja lyhyt merkkimäärä.

"Ensi-ilta-arvioissa pystyy harvoin tekemään syvällistä analyysiä. Mutta on tiukassa aikataulussa hyvätkin puolensa. Jos aikaa on, olen loistava vitkuttelemaan aloittamista. Sitten yllätyn aina siitä, miten lyhyt aika kirjoittamiseen lopulta menee."

Pölönen on katsonut elokuvia "koko ikänsä" ja kirjoittanut niistä nelisen vuotta. Mieluiten hän analysoi sitä, millaisilla keinoilla elokuvantekijät tuottavat katsojalle tunteita ja elämyksiä. Päivälehdessä hän käsittelee myös juonta ja henkilöhahmoja.

"Suuri osa ihmisistä haluaa nähdä elokuvia tarinan, näyttelijöiden tai aiheen takia."

Ennen *Romuluksen* arvioimista Pölönen katsoi muita *Alien*-elokuvia. Aiempiin teoksiin tutustuminen on hänellä tapana sekä elokuva- että kirjakritiikissä.

"Tietenkin se on ylimääräistä työtä. Mutta tuntuisi nololta, jos en olisi tehnyt taustatyötä. Varsinkin, kun se on jotain mukavaa, kuten elokuvien katsomista tai lukemista." ●

